

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

**Инспекцијски надзор над ваздухопловним
субјектима у Републици Србији
(мастер рад)**

Ментор

Проф. др Дејан Вучетић

Студент

Дејан Радукић

Број индекса: М 051/22-0

Ниш, 2023.

САДРЖАЈ

УВОД	1
I ИСТОРИЈСКИ АСПЕКТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И РАДА ОРГАНА КОЈИ ВРШЕ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР У ВАЗДУХОПЛОВСТВУ	3
1. Историјат ваздухопловства у Републици Србији	3
2. Историјат ваздухопловних власти у Републици Србији.....	4
3. Појам и сврха инспекцијског надзора.....	5
4. Инспекцијски надзор у домаћем позитивном законодавству	6
4.1. Права и обавезе надзираних субјеката у поступку редовног инспекцијског надзора.....	8
4.2. Права и обавезе надзираних субјеката у поступку ванредног инспекцијског надзора.....	11
II ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР У ВАЗДУХОПЛОВСТВУ КОД ДРЖАВА У ОКРУЖЕЊУ	12
1. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Хрватске	12
2. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Босне и Херцеговине	14
3. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Црне Горе	14
4. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Северне Македоније.....	15
5. Упоредна анализа инспекцијског надзора код држава у окружењу	18
III ПРАВНИ ОКВИР ЗА ВРШЕЊЕ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА НАД ВАЗДУХОПЛОВНИМ СУБЈЕКТИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	19
1. Појам и дефиниција инспекцијског надзора у ваздухопловству	19
2. Органи који врше инспекцијски надзор у ваздухопловству	19
3. Надлежност Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије.....	20
4. Организација и унутрашње уређење Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије.....	22
5. Финансирање Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије.....	27
IV СПРОВОЂЕЊЕ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА ВАЗДУХОПЛОВНИХ СУБЈЕКТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	29
1. Инспекцијски надзор у области аеродромске делатности.....	29
1.1. Инспекцијски надзор у области аеродромске делатности за 2022. годину (субјекти и број инспекција)	29
2. Инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству	32

2.1. Инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству за 2022. годину (субјекти и број инспекција)	33
V ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	37
VI ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ.....	42
Сажетак	46
Summary.....	48
Биографија.....	50

УВОД

Ради стварања безбедног окружења у ваздухопловству, а у складу са свим међународним стандардима, досадашњом праксом и преузетим међународним обавезама Републике Србије, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије врши надзор над пружаоцима услуга у ваздушном саобраћају, авио-компанијама, власницима или корисницима ваздухоплова, различитим оператерима аеродрома, летилиштима или теренима, инвеститорима на аеродромима, свим ваздухопловно-техничким организацијама, ваздухопловним особљем, као и центрима за обуку ваздухопловног особља и над другим привредним друштвима, правним лицима, предузетницима и физичким лицима која обављају делатности, послове или пружају услуге у ваздухопловству. Из овога се може закључити колики је значај инспекцијског надзора за безбедно одвијање ваздушног саобраћаја у Републици Србији.

Овај мастер рад превасходно има за циљ теоријски приказ, али и детаљно истраживање над којим субјектима Директорат цивилног ваздухопловства врши инспекцијски надзор, укључујући све нивое провере, као и анализу самих извештаја о извршеном надзору како ваздухопловних субјеката, тако и ваздухопловног особља.

Предмет рада ће свакако бити и дефинисање самог појма инспекцијског надзора, као и организација и унутрашње уређење Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије. Инспекцијски надзор ваздухопловних субјеката у земљама у окружењу, као и институције које врше надзор у тим земљама биће, такође, предмет овог мастер рада.

У складу са предметом и циљем мастер рада, постављене су основне хипотезе:

1) Историјске околности, укључујући политичке, економске и социо-културне промене у Републици Србији, директно су утицале на облик и обим инспекцијског надзора у ваздушном саобраћају;

2) Ефикасност и стандарди управљања ваздушним саобраћајем у Републици Србији директно су повезани са прописима и оперативним мерама које примењује Директорат цивилног ваздухопловства;

3) Спровођење инспекцијског надзора ваздухопловних субјеката у Републици Србији се не спроводи у потпуности у складу са међународним стандардима и препорукама.

Методологија која ће бити коришћена у мастер раду подразумева квалитативни приступ проблему истраживања. На основу теме мастер рада, аутор ће применом метода компилације сакупити и обрадити актуелну научну литературу домаћих и страних аутора релевантну за област којом се овај рад бави. Примениће се историјски метод за

хронолошки приказ инспекцијског надзора ваздухопловних субјеката у Републици Србији. Такође, у складу са предметом и циљем мастер рада, примениће се и нормативно-правни метод помоћу којег ће се анализирати законске одредбе које се тичу Директората цивилног ваздухопловства и вршења инспекцијског надзора.

Применом статистичког метода биће обрађени прикупљени подаци о томе над којим субјектима у ваздухопловству је извршен инспекцијски надзор, у ком времену и о којој врсти инспекцијског надзора се ради, како би се стекла јаснија слика о значају инспекцијског надзора за безбедност ваздушног саобраћаја у Републици Србији. Компаративни метод биће примењен за поређење правног оквира инспекцијског надзора у Републици Србији и земаља у окружењу.

Мастер рад се састоји из четири поглавља. У првом поглављу даће се приказ историјата ваздухопловства у Републици Србији. У овом делу мастер рада, такође, ће се анализирати организација и делатност органа који врше инспекцијски надзор према домаћем позитивном законодавству.

Потом, друго поглавље мастер рада ће се детаљније бавити органима који врше инспекцијски надзор у земљама у окружењу - Републици Хрватској, Босни и Херцеговини, Републици Црној Гори и Републици Северној Македонији, као и упоредном анализом ових органа.

Може се рећи да је треће поглавље мастер рада његов централни део који се бави самом организацијом, унутрашњим уређењем и финансирањем Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије, органу чије је функционисање у највећој мери регулисано одредбама Закона о ваздушном саобраћају и који обавља послове инспекцијског надзора над ваздухопловним субјектима.

У последњем, четвртном поглављу мастер рада биће изложен детаљан извештај о раду Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за 2022. годину у коме се може видети који субјекти су били предмет инспекције, које инспекције су вршене од стране овог органа и колико инспекцијских надзора је вршено у области аеродромске делатности и обезбеђивања у ваздухопловству.

I ИСТОРИЈСКИ АСПЕКТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И РАДА ОРГАНА КОЈИ ВРШЕ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР У ВАЗДУХОПЛОВСТВУ

1. Историјат ваздухопловства у Републици Србији

Српско ваздухопловство настало је међу првих 15 ваздухопловстава у свету и први пут је коришћено у току Првог Балканског рата у борбеним дејствима код Скадра 20. марта 1913. године. Први пут су ваздухоплови били коришћени у балканским ратовима (1913) и у Првом светском рату (1914-1918). У првом светском рату, у пробоју Солунског фронта и ослобођењу Србије учествује Српска Аеропланска ескадра са око 500 људи и 40 модерних авиона. Извршено је више од 3.000 летова. Школовано је 75 пилота, 50 ваздухопловних извиђача, већи број авио-механичара и других стручњака разних специјалности.¹ (Удружење пензионисаних војних летача и падобранаца Србије).

У Новом Саду је почетком 1919. године формирана Ваздухопловна команда војске Краљевине Југославије, ваздухопловни арсенал и прва пилотска школа. Успостављена је метеоролошка и аеродромска мрежа и систем противавионске одбране. Набављени су савремени авиони, наоружање и опрема. Почела је изградња државних фабрика авиона, авионских мотора и опреме. У Новом Саду оснива се 1923. године прва српска индустрија аероплана „Икарус“, а 1924. године у Београду „Рогожарски“. Отворене су прве линије цивилног ваздушног саобраћаја (1928). Донет је Закон о осигурању летача и ваздухопловна правила. Формирана је Команда ваздухопловства (1927). Уређена је (1934) мирнодопска организација: оперативно (бомбардерске, ловачке и извиђачке јединице) и армијско ваздухопловство (јединице за извиђање, везу и бомбардовање), ваздухопловне позадинске команде, јединице и установе и ваздухопловне школе и Поморско ваздухопловство у саставу ратне морнарице.

На импровизовани београдски аеродром који се налазио код Панчева слетели су 25. марта 1923. године први авиони међународног друштва „Франко-Румен“, а редован превоз поштанских пошиљки отпочео је 16. априла 1923. године. На Бежанијској коси 25. марта 1927. године свечано је отворен нови београдски аеродром.

Аеропут је била прва авио-компанија у Србији која је основана 17. јуна 1927. године. Аеропут је постао „Југословенски аеротранспорт“ (скраћено „ЈАТ“) 1. априла 1947.

¹ Удружење пензионисаних војних летача и падобранаца Србије. Преузето 18.08.2023.
<https://udruzenjepvps.org/nastanak-i-razvoj-vazduhoplovstva/>

Југословенски аеротранспорт је постао јавно предузеће 1992. године, а од 26. октобра 2013. послује под називом Ер Србија.²

2. Историјат ваздухопловних власти у Републици Србији

Краљевина Србија је веома рано, почетком прошлог века, поставила правни оквир у области цивилног ваздухопловства усвојивши 21. фебруара 1913. године „Уредбу о сабраћајним справама које се крећу по ваздуху“. Неколико месеци касније пропис сличан овом донесен је у Сједињеним Америчким Државама.

Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца била је једна од првих потписница „Међународне конвенције за регулисање ваздушне пловидбе“ усвојене у Паризу октобра 1919. године.

У време између два светска рата цивилна ваздухопловна власт у Србији је функционисала у оквиру посебног одељења при Команди војног ваздухопловства Краљевине Југославије.

После Другог светског рата, 1946. године, основана је Управа цивилног ваздушног саобраћаја која је од јануара 1947. године била у саставу Министарства саобраћаја. Нешто касније, под измењеним називом - Савезна управа за цивилну ваздушну пловидбу, цивилна ваздухопловна власт је функционисала потпуно самостално све до 1978. године када је прикључена Савезном министарству за саобраћај и подељена у три сектора:

- Сектор за ваздушни саобраћај
- Савезни ваздухопловни инспекторат
- Савезна управа за контролу летења.

Након стварања Државне заједнице Србија и Црна Гора 2003. године, почела је припрема за реорганизацију ваздухопловне власти ради усклађивања са стандардима међународних ваздухопловних организација и захтевима позитивне праксе у Европи. Тежило се ка стварању компетентне и ефикасне ваздухопловне власти која би правно уређивала ову област цивилног ваздухопловства и утицала на сигурно и безбедно обављање цивилног ваздушног саобраћаја.

Треба истаћи да оно што данас карактерише модерну ваздухопловну власт јесте обједињена регулаторна и надзорна функција државе у стручан и финансијски потпуно

² Air Serbia. Преузето 21.08.2023. https://www.airserbia.com/footer_menu/kompanija/o-nama/nasa-prica

независан орган, као и раздвајање пружаоца услуга у ваздушном саобраћају од регулаторног и надзорног тела.

Влада Републике Србије и Влада Републике Црне Горе формирале су Директорат цивилног ваздухопловства државне заједнице Србије и Црне Горе, који је почео са радом 1. јануара 2004. године. Истовремено, за послове управљања ваздушним саобраћајем формирано је предузеће Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе д.о.о.

Скупштина Републике Србије је 5. јуна 2006. године донела Одлуку о наслеђивању међународно правног субјективитета Србије и Црне Горе након распада Државне заједнице. Република Србија је преузела вршење оснивачких права у Директорату на основу одлуке Владе. Главна функција Директората цивилног ваздухопловства је вршење инспекцијског надзора над ваздухопловним субјектима у Републици Србији што представља и централни део мастер рада.

3. Појам и сврха инспекцијског надзора

Инспекцијски надзор је посебан управни поступак и потпада под ингеренцију државне управе чија садржина и појам су утврђени законом којим се уређује рад државне управе. “То је специфична контролнонадзорна делатност надлежних органа управе (инспекцијских органа) који управни надзор обављају као своју основну функцију“ (Димитријевић, 2008: 203). Инспекцијски надзор, који врше органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе, детаљно је уређен Законом о инспекцијском надзору.³

Закон о инспекцијама прописује следеће области инспекцијског надзора и то су: тржишна, санитарна, девизна, просветна, здравствена, пољопривредна, шумарска, ветеринарска, затим тзв. техничке инспекције (нпр. електроенергетска, грађевинска, рударска, геолошка, парних и вреловодних котолова) и саобраћајне инспекције (нпр. саобраћајна, односно инспекција ПТТ саобраћаја, друмског саобраћаја, безбедности пловидбе, **безбедности ваздушне пловидбе**), затим инспекција рада, управна инспекција итд. (Јилић, Димитријевић, Марковић, 2007: 372).

Савремени концепт инспекцијског надзора све више истиче превентивно-контролну функцију уместо репресивне. Основна начела на којима се заснива инспекцијски надзор су: начело превенције, сразмерности, начело јавности, начело самосталности, начело

³ Закон о инспекцијском надзору. *Службени гласник РС*. Бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18

заштите јавног интереса, начело истине и начело субсидијарности (Димитријевић, 2008: 205). Битна обележја инспекцијској надзора су (Димитријевић, 2008: 204):

- облик управног надзора
- спољни облик надзора (по правилу)
- врше посебна категорија службеника – инспектори
- инспектори располажу непосредним овлашћењима за доношење управних аката и предузимање управних радњи
- обухвата широк круг надзираних субјеката
- користи специфичан метод рада - непосредан увид
- циљ је обезбеђивање законитости рада и понашања надзираних субјеката.

Конкретан домен и обим примене, у зависности од надлежности инспекције, начина организације надзорних послова и самог материјалног прописа чија се примена надзире, одређени су одредбама чл. 2. и 4. Закона о инспекцијском надзору. Једна од заједничких тема за све инспекције, почев од ступања на снагу основног текста Закона о инспекцијском надзору и почетка примене, потом доношења Закона о изменама и допунама Закона о инспекцијском надзору⁴ и данас, јесте питање врсте инспекцијског надзора и правила и тока поступка које су управо повезани са конкретним предметом (темом) надзора и контроле.

4. Инспекцијски надзор у домаћем позитивном законодавству

Важећи Закон о државној управи (ЗДУ)⁵ сврстава инспекцијски надзор у категорију послова државне управе и предвиђа да „инспекцијским надзором органи државне управе испитују спровођење закона и других прописа непосредним увидом у пословање и поступање физичких и правних лица и, зависно од резултата надзора, изричу мере за које су овлашћени“.

Даном ступања на снагу важећег ЗДУ престаје да важи ЗДУ из 1992. године, изузев одредаба чл. 22-37 и чл. 92 које уређују инспекцијски надзор. Такође, важећи ЗДУ предвиђа да се инспекцијски надзор уређује посебним законом, што представља један од формално-правних разлога за доношење Закона о инспекцијском надзору.

⁴ Закон о инспекцијском надзору. *Службени гласник РС*. Бр. 95/18

⁵ Закон о државној управи. *Службени гласник РС*. Број 77/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/2018 - др. закон

Доношење овог закона је иницирано на инсистирање већег броја инспекцијских органа у Републици Србији. Најбитнији разлози које су ови органи навели је непостојање једног акта који би уредио статус и овлашћења инспектора, поступке који се обавезно примењују у инспекцијској контроли, као и бољу координацију у раду инспекцијских органа. „Инспектори су јавни (државни) службеници који имају специфичан правни положај у вршењу инспекцијске управнонадзорне функције. Због тога законодавац прецизно утврђује њихова овлашћења, обавезе, али и одговорности“ (Димитријевић, 2008: 211).

Доношење Закона о инспекцијском надзору нарочито су захтевали субјекти према којима се овај надзор вршио. Стање у области инспекцијског надзора директно утиче на конкурентност привреде Републике Србије на међународном тржишту и има велики утицај на привредне активности на домаћем тржишту.

Инспекцијски надзор спада под ингеренције државне управе чија садржина и појам су утврђени законом, њега врше органи државне управе, с циљем да се деловањем или налагањем одређених корективних мера обезбеди законитост и безбедност поступања субјеката који су предмет надзора и спрече или отклоне штетне последице које могу настати по законом заштићена добра, права и интересе.

Битно је истаћи да се инспекцијском надзору прилагођавају сви други облици надзора или контроле чијим вршењем се испитује примена закона и међународних прописа непосредним увидом у поступање надзираног субјекта, које врше органи и други субјекти са јавним овлашћењима, у складу са посебном законском регулативом.

Када говоримо о врстама инспекцијског надзора разликујемо:⁶

- 1) редован инспекцијски надзор (који се врши се према плану);
- 2) ванредни инспекцијски надзор (врши се: када је неопходно да се предузму хитне мере ради спречавања или отклањања непосредне опасности која може настати по живот или здравље људи, имовину, права и интересе запослених и радно ангажованих лица, привреду, животну средину, биљни или животињски свет, јавне приходе, несметан рад органа и организација, комунални ред или безбедност; када се после доношења годишњег плана инспекцијског надзора процени да је ризик висок или критичан или се промене одређене околности; када такав надзор захтева надзирани субјекат; када се поступа по представци правног или физичког лица);

⁶ Закон о инспекцијском надзору. *Сл. гласник РС*. Бр. 36/2015, 44/2018-др. закон и 95/2018

3) контролни инспекцијски надзор који се врши ради утврђивања извршења корективних мера које су наложене надзираном субјекту у оквиру редовног или ванредног инспекцијског надзора и

4) допунски инспекцијски надзор који се врши се по службеној дужности или по основу захтева надзираног субјекта, ради утврђивања чињеница које су од значаја за инспекцијски надзор, а које нису утврђене у редовном, ванредном или контролном инспекцијском надзору, с тим да се може извршити само један допунски инспекцијски надзор, у року који не може бити дужи од 30 дана од окончања редовног, ванредног или контролног инспекцијског надзора.

4.1. Права и обавезе надзираних субјеката у поступку редовног инспекцијског надзора

У овом делу детаљније ћемо се позабавити правима и обавезама надзираних субјеката у поступку инспекцијског надзора (редовног инспекцијског надзора). Битно је истаћи да субјекти који су предмет инспекцијског надзора имају једнака права и обавезе, што укључује и право да инспекција једнако поступа у истим или сличним ситуацијама према свим субјектима.

Субјекти који су предмет надзора имају **права** да:⁷

1) буду обавештени о предстојећем инспекцијском надзору, најкасније три радна дана пре почетка надзора, као и да буду упознати са предметом и трајањем поступка, налогом за инспекцијски надзор и другим актима донетим у поступку, нарочито садржајем контролних листа које инспекција објављује на својој интернет страници;

2) буду упознати са правима и дужностима које имају у вези са инспекцијским надзором;

3) провере у годишњем плану инспекцијског надзора преглед надзираних субјеката;

4) провере у годишњем плану инспекцијског надзора у коју категорију процене ризика спада његова делатност и да ли је планирано да његова делатност буде предмет надзора и у ком временском периоду;

5) се изјасни о чињеницама битним за потпуно и правилно утврђивање чињеничног стања и понуђеним доказима;

6) учествује у извођењу доказа;

⁷ Правни портал. *Права и обавезе надзираних субјеката у поступку инспекцијског надзора*. Преузето 18.08.2023. <https://www.pravniportal.com/prava-i-obaveze-nadziranih-subjekata-u-postupku-inspekcijskog-nadzora/>

- 7) захтева превентивно деловање;
- 8) упозори инспектора на тајност информација које му чини доступним;
- 9) укаже на незаконитости у поступку и да захтева да се оне отклоне;
- 10) захтева накнаду штете која му је проузрокована незаконитим инспекцијским надзором;
- 11) инспектору ускрати давање података и изјава које је већ дао једном од инспектора у заједничком надзору више инспекција;
- 12) ускрати давање података и изјава о предмету раније извршеног надзора, осим ако су се ти подаци у међувремену променили, као и када је давање података неопходно ради предузимања хитних мера ради спречавања или отклањања опасности по живот или здравље људи, животну средину или биљни или животињски свет;
- 13) инспектор према надзираном субјекту поступа учтиво и професионално и да предочи службену легитимацију;
- 14) буде упознат са актима донетим у поступку инспекцијског надзора (записник, закључак, решење);
- 15) стави примедбе на записник о инспекцијском надзору и да му се исти достави у року од осам радних дана од завршетка инспекцијског надзора;
- 16) захтева да инспекција потврди законитост његовог пословања тако што ће донети потврђујуће решење, извештај, налаз;
- 17) да пристанак да се изврши увиђај у стамбеном простору (осим када се увиђај врши на основу наредбе надлежног суда);
- 18) поднесе притужбу против руководиоца инспекције, инспектора, односно службеника овлашћеног за вршење инспекцијског надзора ако сматра да су му њиховом незаконитом или неправилном радњом, односно несавесним радом повређена права или слободе;
- 19) изјави жалбу против решења инспектора у року од 15 дана од дана доставе писаног решења;
- 20) захтева окончање поступка ако инспектор не донесе решење по истеку дана окончања инспекцијског надзора одређеног у налогу за инспекцијски надзор, односно по истеку законског рока за доношење решења – када налог у складу са законом није издат;
- 21) покрене управни спор против коначне одлуке другостепеног органа по жалби.

Када говоримо о **обавезама** надзираних субјеката треба истаћи да су они обавезни да:⁸

- 1) поштују интегритет и службено својство инспектора;
- 2) буду присутни на месту вршења надзора, осим ако постоје нарочито оправдане околности које га у томе спречавају, о чему је дужан да благовремено на подесан начин обавести инспекцију (ово у случају када је уредно обавештен о предстојећем инспекцијском надзору), у супротном се надзор врши у присуству службеног или другог лица које се затекне на месту вршења инспекцијског надзора;
- 3) инспектору који им предочи службену легитимацију и уручи налог за инспекцијски надзор, омогуће несметан инспекцијски надзор, што подразумева нарочито да: стави на располагање одговарајући радни простор за теренски надзор; обезбеди увид у пословне књиге, опште и појединачне акте, евиденције, извештаје, уговоре, приватне исправе и другу документацију надзираног субјекта од значаја за инспекцијски надзор, а у облику у којем их поседује и чува; омогући приступ локацији, земљишту, објектима, пословном и другом нестамбеном простору, постројењима, уређајима, опреми, прибору, возилима и другим наменским превозним средствима, другим средствима рада, производима, предметима који се стављају у промет, роби у промету и другим предметима којима обавља делатност или врши активност, као и другим предметима од значаја за инспекцијски надзор; благовремено пружи потпуне и тачне податке који су му доступни, а ако нешто од тога не може – да разлоге за то писано образложи инспектору;
- 4) се на захтев инспектора усмено или писано изјасне о предмету надзора;
- 5) послују и поступају законито и безбедно;
- 6) предузму или се уздрже од одређених радњи ради отклањања узрока вероватних штетних последица, као и одговарајућих мера предострожности у циљу спречавања настанка могућих штетних последица;
- 7) предузму наложене мере за отклањање незаконитости у остављеном року и да о томе писано обавести инспектора;
- 8) у року од осам дана од дана истека рока за предузимање мера изречених решењем инспектора, обавести инспекцију о извршењу изречених мера, осим када је решењем којим су наложене хитне мере ради спречавања или отклањања опасности по живот или здравље људи, животну средину или биљни или животињски свет одређен краћи рок;

⁸ Правни портал. *Права и обавезе надзираних субјеката у поступку инспекцијског надзора*. Преузето 18.08.2023. <https://www.pravniportal.com/prava-i-obaveze-nadziranih-subjekata-u-postupku-inspekcijskog-nadzora/>

9) обавести инспектора о субјектима који послују у зони сиве економије, уколико о наведеном има сазнања.

4.2. Права и обавезе надзираних субјеката у поступку ванредног инспекцијског надзора

Ванредни инспекцијски надзор се најчешће врши у хитним случајевима за смањење ризика од настанка разних врста опасности по живот или здравље људи, имовину, правима запослених лица, привреду, животну средину, несметан рад органа и организација, безбедност итд. када надлежне инспекције изричу управне мере или покрећу одговарајући казнени поступак против надзираног субјекта. Ову врсту инспекцијског надзора може да захтева и надзирани субјект.

Ванредни инспекцијски надзор може се спроводити по захтеву надзираног субјекта:⁹

(1) као утврђујући, када је потребно да се утврди испуњеност прописаних услова након чијег испуњења надзирани субјекат стиче право за почетак рада или обављања одређене делатности или остваривања права и

(2) као потврђујући, када надзирани субјекат поднесе захтев да се потврди законитост и безбедност поступања у вршењу одређеног права или извршењу одређене обавезе, односно у његовом раду.

Веома је битно истаћи да ванредни инспекцијски надзори по захтеву надзираног субјекта имају својство управног поступка, он се води по захтеву странке и у интересу је странке која је захтев поднела (члана 145. став 3. Закона о општем управном поступку). Наиме, будући да се о управној ствари не одлучује у поступку непосредног одлучивања (већ инспекција врши надзор), орган који врши надзор има обавезу да изда решење најкасније у року од 60 дана од покретања поступка, односно инспекција је дужна да, у року од 60 дана од дана пријема захтева надзираног субјекта, донесе и обавести субјекат надзора о донетом решењу. У поступку ванредног инспекцијског надзора инспекција може да користи и контролне листе, када то одговара природи ванредног надзора (члан 14. став 1. Закона о инспекцијском надзору). Пракса је да се контролна листа употребљава у већем броју ванредних надзора.

⁹ Мрежа инспектора Србије. *Врсте инспекцијског надзора*. Преузето 18.08.2023.
<https://mrezainspektorasrbije.rs/wp-content/uploads/2019/10/Vrste-inspekcijskog-nadzora.pdf>

II ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР У ВАЗДУХОПЛОВСТВУ КОД ДРЖАВА У ОКРУЖЕЊУ

1. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Хрватске

Хрватска агенција за цивилно зракопловство основана је Законом о изменама и допунама Закона о зрачном промету 2007. године.¹⁰ Оснивач Агенције је Република Хрватска, а оснивачка права обавља Влада Републике Хрватске. Агенција је самостално и непрофитно правно лице и обавља послове од интереса за Републику Хрватску у оквиру делокруга утврђеног Законом о зрачном промету и Статутом Агенције, а за свој рад одговара Влади Републике Хрватске.

Агенција је 2009. године почела с оперативним радом. Делатност Агенције обухвата послове везане за безбедност ваздушног саобраћаја и посебно сертификацију, надзор и инспекцију ваздушног саобраћаја. Агенција, такође, обавља и друге делатности, као што су: вођење прописаних регистара и евиденција и обављање свих других послова утврђених Законом о зрачном промету Републике Хрватске.

Министарство поморства, промета и инфраструктуре је ресорно задужено за рад саме Агенције. У складу с одредбама Закона и Статута Агенције, орган управљања Агенцијом је Веће, које се састоји од пет чланова, које на предлог министра именује Влада. Битно је истаћи да Веће Агенције нема извршна ни регулаторна овлашћења. Чланови Већа Агенције именују се на период од четири године с тим да могу бити поново именовани. Председника и заменика председника Већа Агенције именује Влада из реда чланова Већа Агенције.

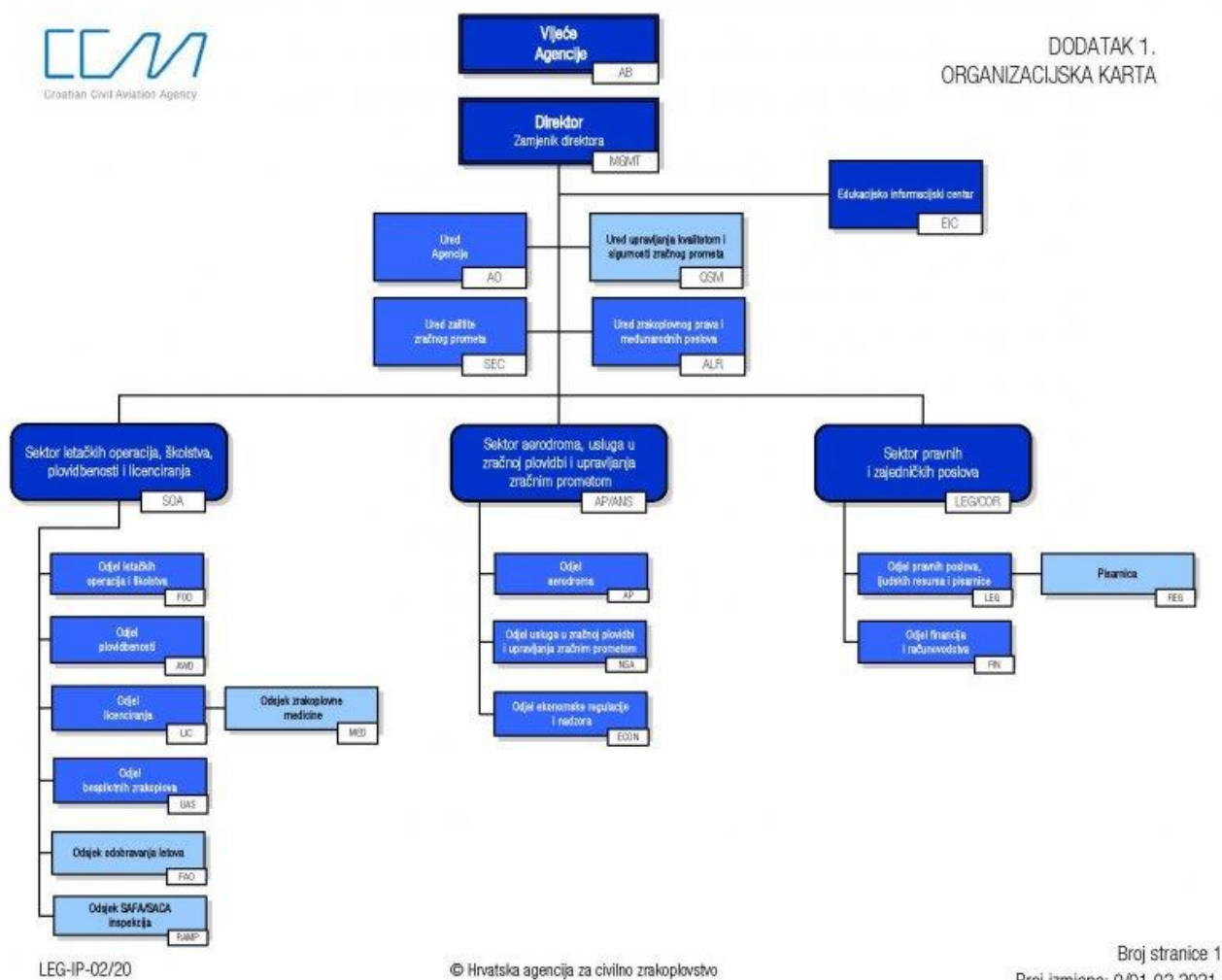
Веће Агенције обавља следеће послове:¹¹

- доноси Статут Агенције уз претходну сагласност Владе Републике Хрватске;
- доноси друге опше акте у складу са законом и Статутом;
- доноси годишњи програм рада и развоја Агенције те надзире његово извршавање;
- доноси финансијски план и завршни рачун Агенције;
- расписује конкурс за избор директора Агенције, те именује и разрешава директора Агенције уз сагласност Владе;

¹⁰ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu. NN 46/2007 (7.5.2007.)

¹¹ Član 16. Statuta Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo. Преузето 08.08.2023.
http://www.ccaa.hr/file/Statut_hrvatske_agencije_za_civilno_zrakoplovstvo.pdf

- именује и разрешава заменика директора Агенције на предлог директора Агенције;
- одлучује о задуживању и преузимању обавеза Агенције изнад износа за који није овлашћен директор Агенције;
- склапа уговор о раду с директором Агенције;
- одлучује о другим питањима утврђеним Законом и Статутом Агенције, као и о осталим питањима која се односе на управљање Агенцијом.

Слика 1. Организациона структура Хрватске агенције за цивилно зракопловство
 Извор: Хрватска агенција за цивилно зракопловство. *Organizacijska struktura*.
 Преузето 07.08.2023. <https://www.ccaa.hr/organizacijska-struktura-95382>

Делатност Агенције обухвата послове везане за безбедност цивилног ваздушног саобраћаја, а посебно сертификацију, надзор и инспекцију у циљу континуираног испуњавања захтева у области ваздушног саобраћаја и других делатности, вођење

регистара и евиденција и других послова утврђених Законом, прописима донесеним на основу Закона или прописа ЕУ.

2. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Босне и Херцеговине

Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине је основана 1997. године. Надлежна је и одговорна за обављање функције регулатора и надзора, те издавање дозвола, потврда и сертификата у области цивилног ваздухопловства и контроле летења. Дирекција се налази под ингеренцијом Министарства комуникација и транспорта БиХ. Правни оквир рада ове Дирекције је регулисан Законом о ваздухопловству БиХ¹² и Правилником о измјенама и допунама правилника о унутрашњој организацији Министарства комуникација и транспорта БиХ.¹³

Дирекција је састављена из три организационе јединице:

1. Генерални директорат цивилног ваздухопловства
2. Сектор за ваздухопловну безбедност и безбедност летења
3. Сектор за ваздухопловну навигацију и аеродроме.

Функције Државне надзорне власти се реализују путем Сектора за безбедност летења и ваздухопловну безбедност и Сектора за ваздухопловну навигацију и аеродроме. Надзор над применом одредаба закона и других прописа донесених на основу закона спроводе инспектори у следећим ваздухопловним областима: а) пловидбеност ваздухоплова, б) операције ваздухоплова, в) лицензирање летачког особља, г) безбедност цивилног ваздухопловства, д) ваздушна пловидба, њ) аеродроми, е) преглед страних ваздухоплова на платформи.¹⁴

3. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Црне Горе

Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе основана је одлуком Владе Црне Горе 2009. године. Правни положај Агенције је регулисан чланом 5. Закона о ваздушном саобраћају Црне Горе.¹⁵ Тим Законом је прописано да је Агенција независно правно лице

¹² Закон о ваздухопловству БиХ. *Службени гласник БиХ*. Број. 39/09 и 25/18

¹³ Правилник о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине. Број. 01-02-3-3462-9/09 од 26.11.2009. године.

¹⁴ Правилник о надзору у цивилном ваздухопловству. Преузето 04.05.2023.

http://www.bhdca.gov.ba/website/dokumenti/OPP/GEN/OPP_Pravilnik_o_nadzoru.pdf

¹⁵ Закон о ваздушном саобраћају. *Службени лист ЦГ*. Бр. 30/2012, 30/2017 и 82/2020

које врши јавна овлашћења у складу са законом, да је оснива Влада Црне Горе, да је самостална у обављању послова из своје надлежности и да за свој рад одговара Влади Црне Горе.

Чланом 6 став 3 Закона о ваздушном саобраћају прописано да је Агенција Национални надзорни орган који обавља послове који се односе на утврђивање испуњености услова за пружање услуга ваздушне пловидбе, издавање сертификата пружаоцу услуга у ваздушној пловидби, надзор над пружањем услуга у ваздушној пловидби и надзор над управљањем ваздушним саобраћајем у Републици Црној Гори.

Органи Агенције су Савет Агенције и директор Агенције.

Орган управљања Агенцијом је Савет. Председника и чланове Савета именује Влада Црне Горе на период од пет година и за свој рад одговарају Влади.

Директор представља, заступа и руководи Агенцијом. Савет Агенције именује и разрешава директора, уз сагласност Министарства, на основу јавног конкурса. Директор се именује на период од четири године и може бити именован највише два пута узастопно.

Инспекцијски надзор над спровођењем Закона о ваздушном саобраћају и прописа који су донесени на основу овог закона, као и закључених међународних уговора који обавезују државу Црну Гору, у складу са чланом 151 наведеног закона, врши Агенција за цивилно ваздухопловство, у складу са овим законом као и Законом о инспекцијском надзору.¹⁶

4. Инспекцијски надзор у ваздухопловству Северне Македоније

Ваздухопловна власт Републике Северне Македоније је основана 1995. године. На основу Закона о ваздухопловству,¹⁷ Агенција за цивилно ваздухопловство, која постоји од 2006. године, организована је као ваздухопловни орган Републике Северне Македоније са организационом структуром за правовремено извођење безбедносних регулаторних функција описаних ICAO Annex 19 и Doc.9734 (*Safety Oversight System*), као и другим безбедносним надзорним функцијама, економском надзору, правима летења итд. Изменама и допунама Закона о ваздухопловству из 2010. године, Агенција је трансформисана из независног државног органа управе при Влади у независно

¹⁶ Закон о инспекцијском надзору. *Сл. лист РЦГ*. Бр. 39 од 30. јуна 2003. *Сл. лист Црне Горе*. Бр. 76 од 18. новембра 2009, 57/11, 18/14, 11/15

¹⁷ Закон за ваздухопловство. *Службен весник на Република Северна Македонија*. Бр. 48 од 20.2.2020. год.

регулаторно тело са јавним овлашћењима које директно договара за свој рад Скупштини Републике Македоније.

На основу Закона о ваздухопловству,¹⁸ главни органи Агенције су Управни одбор и директор. Управни одбор бира Скупштина Републике Северне Македоније. Директора бира Управни одбор.

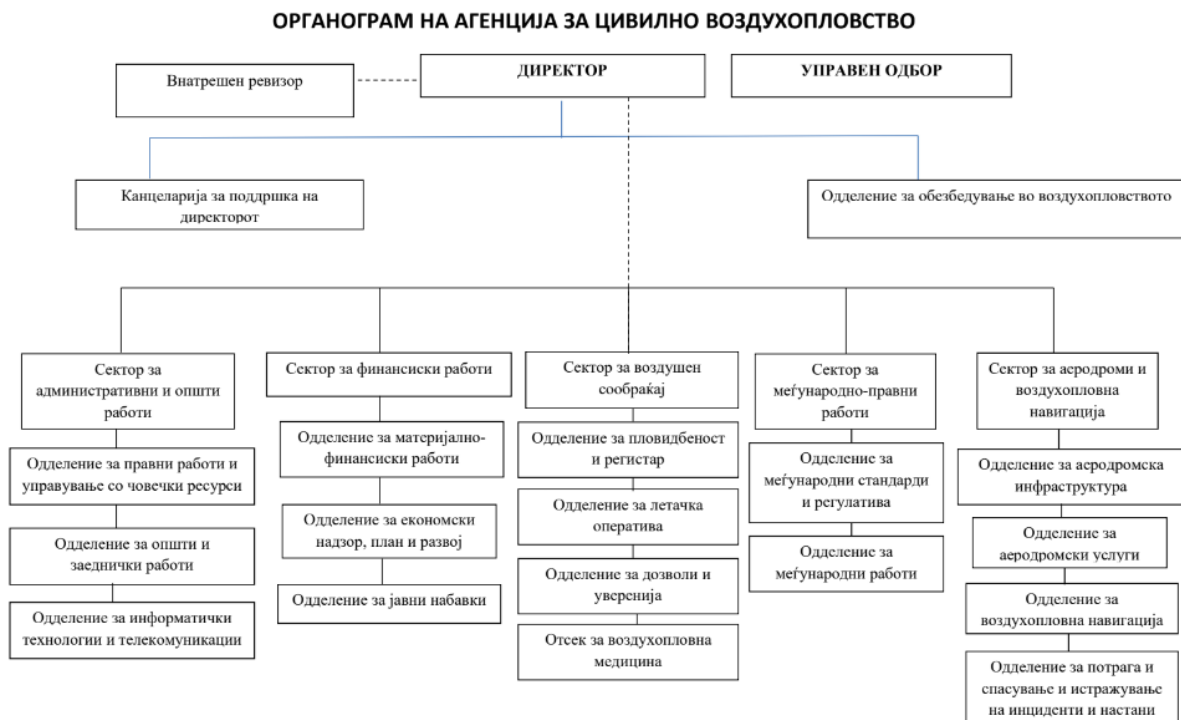
Агенција у свом саставу има следеће организационе јединице:

- Канцеларија за подршку директора основана за непосредно обављање послова у вези са подршком раду директора.
- Интерни ревизор који се стара о извршавању, организацији и координацији рада интерне ревизије, утврђивању постојања сукоба интереса у обављању послова, утврђивању неправилности и преваре које могу имати за последицу кривично дело, прекршајни или дисциплински поступак према законској регулативи.
- Одељење за безбедност у ваздухопловству које је одговорно за обављање функција у вези са безбедносним инспекцијским надзором авио-компанија, аеродрома и осталих пружаоца услуга у ваздушном саобраћају.
- Одељење за управне и опште послове, које је надлежно за спровођење нормативно-правних и стручно-управних послова, стара се о испуњавању обавеза Агенције које произилазе из Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, Закона о спречавању корупције, Законом о притужбама и предлозима, Законом о спречавању сукоба интереса и другим националним прописима, даље се стара о, инсталирању, одржавању и развоју информационог система у Агенцији, организовању и старању о општим и заједничким пословима и другим питањима у складу са важећим прописима.
- Одељење за финансијске послове, које обавља послове у вези са финансијским пословањем Агенције, као и економски надзор над авио-превозницима, аеродромима и пружаоцима услуга у ваздушном саобраћају.
- Одељење за аеродроме и ваздушну навигацију које је одговорно за обављање главних регулаторних функција које се односе на безбедност аеродрома, аеродромске услуге и ваздушну навигацију. Главне регулаторне функције овог сектора обухватају сертификацију и надзор над оператерима аеродромске инфраструктуре, пружаоцима аеродромских услуга, пружаоцима услуга ваздушне навигације, као и организацију трагања и спасавања авиона и истраге

¹⁸ Закон за ваздухопловство. *Службен весник на Република Северна Македонија*. Бр. 48 од 20.2.2020. год.

ваздухопловних инцидентата. Ова организациона јединица је, такође, надлежна за заштиту права путника са посебним потребама и лица са смањеном покретљивошћу у ваздушном саобраћају.

- Одељење за међународно правне послове које је надлежно за обављање дела главних регулаторних функција које се односе на регулисање безбедности, економских аспеката ваздушног саобраћаја и др. Уређење је нормативна делатност Агенције за цивилно ваздухопловство са циљем стварања правног оквира у складу са којим ће пословати ваздухопловна индустрија, а обухвата израду и доношење националних прописа у циљу усаглашавања са међународним и европским ваздухопловним стандардима и прописима и учешће у изради међународних уговора.
- Сектор ваздушног саобраћаја је одговоран за обављање главних регулаторних функција у вези са безбедношћу ваздушног саобраћаја. Главне регулаторне функције овог сектора обухватају сертификацију центара за обуку ваздухопловног особља, мере надзора према оператерима ваздухоплова, организацијама за изградњу, пројектовање и одржавање ваздухоплова, регистрацију ваздухоплова, издавање дозвола о пловидбености и сталну проверу, као и лиценцирање ваздухопловног особља.

Слика 2. Организациона структура Агенције за цивилно ваздухопловство Републике Северне Македоније

Извор: Правилник за внатрешна организација на Агенцијата за цивилно воздухопловство. Бр. 02-982/2 од 22.10.2020. год. Преузето 20.08.2023.
https://drive.google.com/file/Правилник_за_внатрешна_организација_на_АЦВ.pdf

5. Упоредна анализа инспекцијског надзора код држава у окружењу

Инспекцијски органи у области ваздушног саобраћаја земаља о којима је било речи у овом делу мастер рада, имају више сличности него разлика. Сличност се огледа у обавези поштовања међународне законске регулативе у области ваздушног саобраћаја и инспекцијског надзора.

Упоредном анализом органа који врше инспекцијски надзор у земљама у окружењу можемо доћи до закључка да постоје одређене разлике, пре свега, у степену самосталности у раду ових органа. Тако можемо приметити да је за рад Хрватске агенције за цивилно зракопловство надлежно Министарство промета и инфраструктуре, те да агенција нема извршна и регулаторна овлашћења. Када говоримо о Дирекцији за цивилно воздухопловство Босне и Херцеговине, такође, можемо приметити да се налази под ингеренцијом Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине.

За разлику од горе наведених инспекцијских органа, Агенција за цивилно воздухопловство Републике Црне Горе је инспекцијски орган који за свој рад одговора директно Влади Црне Горе. Нешто слично видимо и у Републици Северној Македонији, где је степен самосталности Агенције за цивилно воздухопловство још и већи, јер Скупштина бира управни одбор Агенције, а управни одбор директора. Тако у члану 7. став 4. Закона о воздухопловству ове земље имамо одредбу која гарантује политичку, финансијску и функционалну независност овог органа од свих осталих органа у земљи.

У наставку мастер рада детаљније ћемо се позабавити Директоратом за цивилно воздухопловство Републике Србије где ће се јасно видети степен самосталности овог органа у односу на органе земаља у окружењу о којима је било речи у овом делу рада.

III ПРАВНИ ОКВИР ЗА ВРШЕЊЕ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА НАД ВАЗДУХОПЛОВНИМ СУБЈЕКТИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

1. Појам и дефиниција инспекцијског надзора у ваздухопловству

Инспекцијски надзор у ваздухопловству је врста надзора над спровођењем закона, подзаконских аката, прихваћених међународних аката и националних и међународних стандарда које врше национални органи држава, преко својих ваздухопловних инспектора. „Инспекцијски надзор се врши над пружаоцем услуга у ваздушној пловидби, авио-превозиоцем, власником или корисником ваздухоплова, оператером аеродрома, инвеститором аеродрома, ваздухопловно-техничком организацијом и ваздухопловним особљем, као и над другим привредним друштвима, другим правним лицима, предузетницима и физичким лицима која обављају делатности, послове или пружају услуге у ваздухопловству“.¹⁹

2. Органи који врше инспекцијски надзор у ваздухопловству

Органи који врше инспекцијски надзор у ваздушном саобраћају постоје у свим земљама. Иако од државе до државе имају различите називе (агенције, директорати, дирекције), ради се о органима који по свом саставу и надлежностима имају велике ингеренције у области инспекцијског надзора у ваздушном саобраћају, а чије активности се огледају у обезбеђивању законитости и безбедности поступања надзираних субјеката.

Међународна правна регулатива коју су ови органи у свом раду у обавези да поштују је, такође, веома обимна и присутан је тренд константних промена у складу са све вишим стандардима који се у овој области постављају пред ове органе. Чланом 265. Закона о ваздушном саобраћају прописано је да, поред других прописа за чије је доношење овлашћен, Директорат доноси и прописе из области ваздухопловства који су садржани у Анексу Мултилатералног споразума о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.²⁰ „Обзиром на државно-политичке токове којима креће Република Србија и њено настојање да постане пуноправни члан Европске уније (у даљем тексту: ЕУ) постоје континуирана настојања ваздухопловних власти да комплетно

¹⁹ Члан 250 Закона о ваздушном саобраћају. *Службени гласник РС*. Број 73/10

²⁰ ЕСАА споразум (*European Common Aviation Area*)

усагласе ваздухопловну регулативу са регулативом која постоји у земљама чланицама ЕУ“ (Петровић, 2017). Органи који врше инспекцијски надзор имају обавезе које су њихове матичне државе преузеле потписивањем Чикашке конвенције,²¹ као и Европске Уредбе о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома.²² У складу са Радним аранжманима између националних инспекцијских органа држава и Агенције ЕУ за безбедност у ваздухопловству (*European Union Aviation Safety Agency – EASA*), национални инспекцијски органи врше SAFA инспекцију (*Safety Assessment of Foreign Aircraft*) и обављају трансфер SAFA података о SAFA инспекцијама извршеним у својим земљама у централну базу EASA. „У складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај, Директорат обавља послове који се односе на сигурност и безбедност ваздушног саобраћаја, уређење ваздушног простора, прати и оцењује захтеве међународних организација цивилног ваздухопловства ради укључења у домаћу регулативу“ (Ђукић, 2021: 38).

3. Надлежност Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије

Надлежност Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије односи се, пре свега, на послове који доприносе континуираном јачању безбедности ваздушног саобраћаја:²³

- Доношење ваздухопловних прописа и првостепених управних аката,
- Издавање јавних исправа (сертификата, односно дозвола), и то:
 - Организацијама које обављају јавни авио-превоз и обављају друге делатности у ваздушном саобраћају; ваздухопловно-техничким организацијама која обављају послове пројектовања, производње, испитивања која претходе утврђивању типа, одржавања и обезбеђивања континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова, уређаја и опреме;
 - Оператерима аеродрома, хелидрома, летишта, терена и пружаоцима услуга земаљског опслуживања; пружаоцима услуга у ваздушној пловидби (услуге у ваздушном саобраћају, услуге комуникације, навигације и надзора, ваздухопловно метеоролошке

²¹ Одлука о ратификацији Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству и протокола о изменама и допунама Конвенције. *Сл. лист ФНРЈ*. Међународни уговори и други споразуми. Бр. 3/54 (позната под именом Чикашка конвенција донета 1944. године)

²² Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома. *Сл. гласник РС*. Бр. 2 од 18. јануара 2011.

²³ Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. *Надлежности*. Преузето 04.05.2023. <https://cad.gov.rs/strana/19791/Надлежности>

услуге, услуге ваздухопловног информисања и услуге трагања за ваздухопловом и спасавања лица), пружају се услуге узбуњивања у склопу услуга контроле летења и информисања ваздухоплова у лету а не услуге трагања и спасавања

- Центрима за обуку ваздухопловног особља;
- Здравственим установама које врше преглед ваздухопловног особља;
- Организацијама које обављају преглед обезбеђивања на аеродрому;
- Ваздухопловном особљу;
- Обављање основне и периодичне провере (одита), ради утврђивања да ли објекат провере испуњава услове за обављање делатности или пружање услуга у ваздухопловству;
- Вршење инспекцијског надзора над спровођењем Закона о ваздушном саобраћају, подзаконских аката донетих на основу тог закона, међународних аката и прихваћених домаћих и међународних стандарда и препоручене праксе и Закона о основама облигационих и својинско-правних односа у ваздушном саобраћају у делу заштите права путника;
- Сарадњу с надлежним органима других држава;
- Издавање потврда о пловидбености ваздухоплова и уверења о регистрацији ваздухоплова;
- Учествоје у припреми Националног програма безбедности у цивилном ваздухопловству;
- Прописивање услова под којима се успоставља и користи Систем управљања безбедношћу;
- Давање сагласности ваздухопловним субјектима за успостављање и коришћење Система управљања безбедношћу;
- Давање сагласности ваздухопловним субјектима на Безбедносну анализу за функционалне промене;
- Спровођење Националног програм за обезбеђивање у ваздухопловству, Програма за контролу мера обезбеђивања у ваздухопловству и Програма обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству и утврђује мере за заштиту ваздушног саобраћаја од незаконитих радњи;
- Вођење јавних књига, Регистра ваздухоплова и Евиденције ваздухоплова, регистра аеродрома и регистра ваздухопловног особља;
- Издавање дозвола за обављање редовног и ванредног јавног авио-превоза, дозвола за транспорт наоружања и војне опреме и опасних материја ваздушним путем;

- Прописивање које се исправе и књиге морају налазити у ваздухоплову у току лета;
- Издавање сагласности на услове за пројектовање и изградњу аеродрома, хелидрома, летелишта и ваздухопловних објеката;
- Организацију и управљање системом трагања за ваздухопловом и спасавање лица;
- Управљање квалитетом
- Обуке у цивилном ваздухопловству.

У циљу ефикасног обављања наведених надлежности, у складу са чланом 234. став 3. Закона, као национално надзорно тело у области ваздушног саобраћаја, Директорат обавља инспекцијски надзор ваздухопловних субјеката. Шематски приказ објеката инспекцијског надзора Директората дат је у наставку текста.

Слика 3. Објекти инспекцијског надзора Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије

Извор: Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2022). *Извештај о раду за 2022. годину*. Стр. 5. Преузето 25.03.2023.

https://cad.gov.rs/upload/o_nama/2023/Izvestaj_o_radu/IZVESTAJ_o_radu_DCV_za_2022.pdf

4. Организација и унутрашње уређење Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије

У складу са одредбама Закона о ваздушном саобраћају, органи Директората су:²⁴

²⁴ Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2022). *Извештај о раду за 2022. годину*. Стр. 6. Преузето 25.03.2023.

https://cad.gov.rs/upload/o_nama/2023/Izvestaj_o_radu/IZVESTAJ_o_radu_DCV_za_2022.pdf

1) Управни одбор од пет чланова које, на предлог министра грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре именује Влада Републике Србије на период од пет година који могу бити поново именовани,

Делогруг рада Управног одбора:

- усвајање годишњих програма рада Директората;
- усвајање финансијских планова и извештаја које Директорат подноси Влади;
- доношење општих аката за које није надлежан директор;
- усмеравање рада директора и издавање упутстава за рад;
- надзирање пословања Директората;
- вршење других послова одређених законом којим се уређују јавне агенције.

2) Директор Директората

Делокруг рада директора:

Директор заступа и представља Директорат, руководи пословањем Директората, обезбеђује законитост рада и доноси појединачне правне акте Директората, доноси Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Директорату, одлучује о правима, обавезама и одговорностима запослених у Директорату, припрема и спроводи одлуке управног одбора, сарађује са домаћим и страним државним органима и међународним организацијама у складу са националним и међународним прописима и обавља друге послове одређене законом којим се уређују јавне агенције и другим прописима и општим актима.

Директорат доноси Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места којим се уређује унутрашња организација Директората, делокруг рада организационих јединица и систематизација радних места са описом послова. Директорат обавља послове у области ваздушног саобраћаја у складу са Законом и Законом о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.

3) Кабинет директора

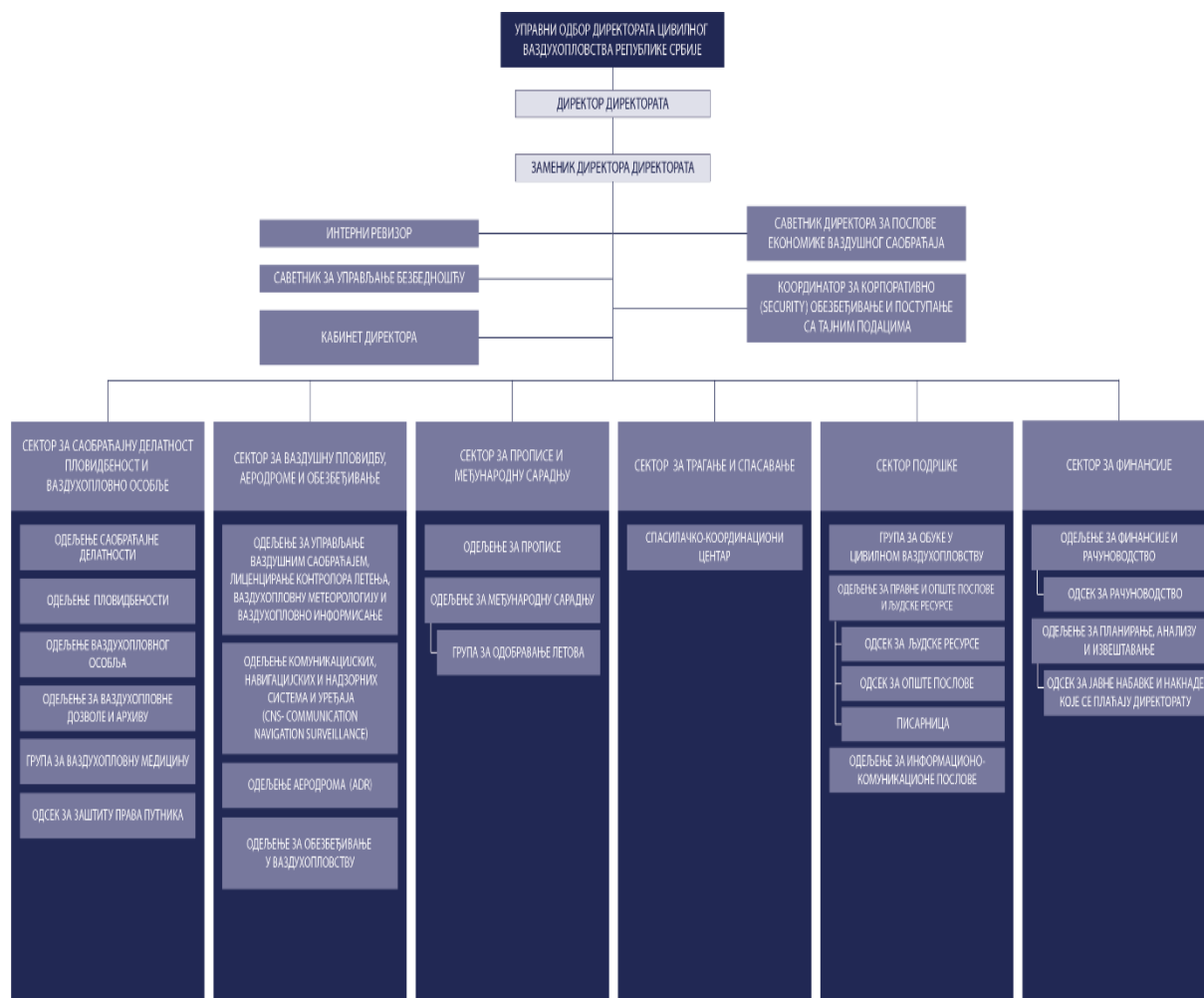
У Кабинету директора обављају се послови везани за:²⁵

- координацију радом Кабинета директора, осталих организационих у вези са пословима везаних за функционисање Кабинета директора;
- послове праћења, одржавања и унапређења односа са другим државним органима, организацијама и установама;

²⁵ Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2017). *Информатор о раду*. Стр. 14. Преузето 25.03.2023. https://cad.gov.rs/upload/Informator_o_radu.pdf

- прикупљање и размену информација са другим државним органима, организацијама и установама;
- организовање колегијума, седница и других пословних састанака и верификацију записника;
- прикупљање и доставу материјала за састанке колегијума и друге састанке директора;
- правремено извршавање протоколарних активности;
- послове односа са јавношћу.

Детаљнија најновија организација и унутрашње уређење Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије из 2022. године приказана је на Слици 4.

Слика 4. Унутрашња организација Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије

Извор: Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2022). *Извештај о раду за 2022. годину*. Стр. 7. Преузето 25.03.2023.
https://cad.gov.rs/upload/o_nama/2023/Izvestaj_o_radu/IZVESTAJ_o_radu_DCV_za_2022.pdf

После горе наведених органа руковођења, Директорат цивилног ваздухопловства је организован по секторима који обављају све стручне послове из његовог делокруга рада.

Сектор за саобраћајну делатност, пловидбеност и ваздухопловно особље бави се следећим пословима:

- управним, регулаторним и надзорним пословима који се односе на делатност саобраћаја, пловидбеност и ваздухопловно особље (који су дефинисани Законом о ваздушном саобраћају, прописима донетим на основу закона о ваздушном саобраћају и међународним конвенцијама);
- издавање разних врста јавних исправа (дозвола, одобрења, уверења, потврда и др.) и вођење евиденције о подзаконским прописима и другим прописима;
- заштите права путника у случају ускраћивања укрцавања у ваздухоплов, отказивања летова или кашњења летова, као и права лица са инвалидитетом, као и лица са смањеном покретљивошћу која користе ваздушни превоз;
- учествовање у раду различитих међународних ваздухопловних организација и институција и њихових радних тела, као и сарадње са надлежним органима других држава.

У Сектору за ваздушну пловидбу, аеродроме и обезбеђивање у ваздухопловству обављају се управни, регулаторни, надзорни и остали послови везани за:

- припремање предлога закона и других подзаконских аката, националних програма и мишљења у вези са применом међународних прописа, стандарда и препоручене праксе, као и ратификованих међународних конвенција у области ваздушне пловидбе, обезбеђивања у ваздухопловству, аеродрома, заштите од буке и емисије издувних гасова и олакшица у ваздушном саобраћају;
- спровођење главне функције Директората цивилног ваздухопловства као Националног надзорног тела у области пружања услуга у ваздушном саобраћају;
- издавање сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби;
- провере и инспекцијски надзор над субјектима који управљају ваздушним саобраћајем, протоком ваздушног саобраћаја, пружају услуге у ваздушном саобраћају, пружају услуге ваздухопловне метеорологије и услуге ваздухопловног информисања,

услуге комуникације, навигације и надзора и врше обуку ваздухопловног особља из делокруга рада Сектора;

- издавање дозвола и овлашћења особљу контроле летења, издавање сертификата запосленима који раде на послови безбедности на аеродромима и инструкторима обуке из области безбедности у ваздушном саобраћају итд.

- издавање сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби.

Сектор за прописе и међународну сарадњу обавља послове:

- израда прописа из области ваздухопловства и давање мишљења о њиховој примени;

- послови који проистичу из европских интеграција, а везани су за ваздухопловну делатност у Републици Србији;

- послови међународне сарадње у области цивилног ваздухопловства (учествовање у билатералним и мултилатералним споразумима које закључује Република Србија са међународним организацијама и другим државама и праћење њихове реализације);

- издавање дозвола за обављање ваздушног саобраћаја (редовних и ванредних авио-линија, транспорт наоружања, војне опреме и опасних материја, некомерцијалних летова и сл.).

У Сектору за трагање и спасавање обављају се послови везани за:

- организацију рада Спасилачко координационог центра;

- планирање, предлагање и организовање система пружања услуге трагања и спасавања у цивилном ваздухопловству;

- комуникацију и координацију са представницима државних органа и других органа надлежних за пружање услуге трагања и спасавања у цивилном ваздухопловству;

- сарадњу са међународним организацијама у области пружања услуге трагања и спасавања у цивилном ваздухопловству;

- сарадњу са службама трагања и спасавања земаља у окружењу;

- надзор над Спасилачко координационим центром у систему пружања услуга трагања и спасавања у цивилном ваздухопловству;

- анализу стања и извештавање у области пружања услуга трагања и спасавања у цивилном ваздухопловству итд.

Сектор подршке је надлежан за следеће послове:

- координација послова из области финансија, платног промета, опорезивања, израда планова пословања и извештаја о раду, као и анализа остварених финансијских резултата;

- примена правних аката којима се ближе уређују послови унутар Сектора;
- послови одржавања и унапређивања информационо комуникационог система;
- сарадња са Државном ревизорском институцијом, банкама и државним органима који су у вези са пословима из делокруга рада Сектора;

- провере да ли привредна друштва и друга правна лица која обављају услуге у ваздушном саобраћају испуњавају финансијске услове за рад;

- решавање по жалбама запослених из области радних односа;

- израде општих правних аката Директората:

- послове заступања пред органима правосуђа итд.

Сектор за финансије обавља послове:

- израда финансијских извештаја за екстерне и интерне кориснике;
- вођење књиге излазних и улазних рачуна;
- предузимање мера за наплату доспелих потраживања;
- вођење евиденције обезбеђења по закљученим уговорима;
- благајничко пословање;
- обрачун и исплата зарада и других примања запослених;
- достављање извештаја Пореској управи, ПИО фонду, Фонду за здравствено осигурање, Националној служби за запошљавање;
- израда финансијских анализа и извештаја из делокруга рада Сектора итд.

5. Финансирање Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије

Директорат финансира послова из своје надлежности из следећих извора:

- накнада које се плаћају Директорату на основу Закона о ваздушном саобраћају;
- дела накнада које се плаћају у складу са Мултилатералним споразумом о рутним накнадама и другим међународним уговорима, као и из дела терминалних накнада на име извршавања регулаторних и надзорних послова;
- Накнаде коју плаћају сви путници у јавном авио-превозу у одласку преко оператера аеродрома за унапређење ваздушног саобраћаја;

- Накнаде коју плаћају корисници ваздухоплова по тони превезене поште и робе, преко оператера аеродрома у циљу унапређења ваздушног саобраћаја;

- Осталих извора, у складу са законом.

На висину наведених накнада које Директорат цивилног ваздухопловства евидентира као свој приход сагласност даје Влада Републике Србије.

Директорат не користи средства из буџета Републике Србије.

IV СПРОВОЂЕЊЕ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА ВАЗДУХОПЛОВНИХ СУБЈЕКТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

1. Инспекцијски надзор у области аеродромске делатности

У Сектору за ваздушну пловидбу, аеродроме и обезбеђивање у ваздухопловству ужа организациона јединица је Одељење аеродрома. У Одељењу аеродрома се обављају регулаторни, управни, надзорни и други стручни послови који се односе на:²⁶

- Припрему предлога закона и подзаконских аката, националних програма и стручних мишљења у вези са применом међународних прописа и ратификованих међународних конвенција из области аеродрома;
- Издавање сертификата аеродрома, дозволе и сагласности за коришћење аеродрома, дозволе за пружање услуга земаљског опслуживања, потврде о праву на обучавање особља које пружа услуге земаљског опслуживања и сл.;
- Провере (одит) и инспекцијски надзор над оператерима аеродрома, пружаоцима услуга земаљског опслуживања и центрима за обуку ваздухопловног особља;
- Примену прописа о планирању, пројектовању, изградњи, реконструкцији и одржавању аеродрома итд.

1.1. Инспекцијски надзор у области аеродромске делатности за 2022. годину (субјекти и број инспекција)

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије врши инспекцијски надзор над ваздухопловним субјектима који су предмет његове провере, а у овом раду ће се дати детаљан Извештај о инспекцијском надзору у области аеродрома за 2022. годину (Табела 1).

Табела 1. Инспекцијски надзор у области аеродрома за 2022. годину

Ред. бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Број инспекција
1.	Спровођење инспекцијског надзора површина за кретање ваздухоплова на аеродрому са сертификатом- зимски услови	- Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р) - Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р)	3 р (редовне)

²⁶ Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2017). *Информатор о раду*. Члан 28. Преузето 25.03.2023. https://cad.gov.rs/upload/Informator_o_radu.pdf

		- - Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р)	
2.	Спровођење инспекцијског надзора површина за кретање ваздухоплова на аеродрому са сертификатом- стање површина	- Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (2р+1в) - Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (2р) - Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р)	5р+1в (ванредна)
3.	Спровођење инспекцијског надзора површина за кретање ваздухоплова на аеродрому са сертификатом-ознаке	- Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (2р) - Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (2р) - Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р)	5р
4.	Спровођење инспекцијског надзора авиомостова и система за навођење авиона на паркинг позицији	- Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р)	1р
5.	Спровођење инспекцијског надзора над препрекама на подручју и ван подручја аеродрома	- Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р) - Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р) - Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р)	3 р
6.	Спровођење инспекцијског надзора <i>Emergency</i> поступака и процедура	- Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р) - Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р)	2р
7.	Спровођење инспекцијског надзора електро-енергетских система и опреме на аеродрому	- Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (2р) - Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р) - Ваздухопловна академија, аеродром „Вршац“ (1р) - Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (2р)	бр
8.	Спровођење инспекцијског надзора система светлосног обележавања	- Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (2р) - Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р) Ваздухопловна академија, аеродром „Вршац“ (1р) - Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (2р) - Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1в)	бр+1в
9.	Спровођење инспекцијског надзора рада аеродрома у условима смањене видљивости	Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (2р)	2р
10.	Спровођење инспекцијског надзора пружаоца услуга земаљског опслуживања	Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р)	

		- Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (2в) Cargo Agent (1в) – Аеродроми Србије аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р) Аеродроми Србије аеродром „Константин Велики“ Ниш (1в) Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р)	3р+4в
11.	Спровођење инспекцијског надзора оператера аеродрома и пружаоца услуга земаљског опслуживања у транспорту опасне робе и инструктора за транспорт опасне робе	Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р)	1р
12.	Спровођење инспекцијског надзора спасилачко-ватрогасне службе на аеродрому са сертификатом	Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р) – Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р) – Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р)	3р
13.	Спровођење инспекцијског надзора службе хитне медицинске помоћи и медицинског обезбеђења	- Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р) – Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р)	2р
14.	Спровођење инспекцијског надзора осматрања и растеривања птица и животиња	- Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (2р) – Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (2р) – Аеродроми Србије, аеродром „Морава“ Краљево (1р)	5р
15.	Спровођење инспекцијског надзора на аеродромима / хелидромима са дозволом /сагласношћу за коришћење	Аеродроми: Поникве (1р), Пек (1р), Забрежје (1р), Прањани (1р), Раван (р+в), Богатић (1р), 7Јули (1р), Блаце (1р), Верушић (1р), Ивање (1р), Костолац (р+в), Рави Гај (1р), Бочар (1р), Ћуприја (1р), Смедерево (1р); Хелидроми: Мокра Гора (1р), Горњи Милановац (1р), Вршац (р+в), Елгра (1р), Циклонизација (1р), КБЦ Ниш (1р), Лоћика (1р), Љубиш (1р), Пожега (1р), БД АГРО (1р)	а/д 15 р+2в хелио. 10р+1в
16.	Спровођење инспекцијског надзора центра за обуку особља	- ASGS (1р) – Belgrade Airport, аеродром „Никола Тесла“ Београд (1р) -аеродрома Никола Тесла – Аеродроми Србије, аеродром „Константин Велики“ Ниш (1р) – Ваздухопловна академија, аеродром „Вршац“ (1р)	4р

Напомена: У колони: Број инспекција слово р означава редовну инспекцију, а в ванредну инспекцију.

Извор: Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2022). *Извештај о раду за 2022. годину*. Стр. 30-31. Преузето 25.03.2023.

https://cad.gov.rs/upload/o_nama/2023/Izvestaj_o_radu/IZVESTAJ_o_radu_DCV_za_2022.pdf

Током 2022. године Директорат је извршио 76 редовних и 9 ванредних инспекцијских надзора, односно укупно 85 инспекција у области аеродрома. Предмети инспекцијског надзора су у највећем броју случаја били Аеродром Београд – „Никола Тесла“, Аеродром „Константин Велики“ Ниш и Аеродром „Морава“ Краљево.

2. Инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству

Спровођење инспекцијског надзора у области обезбеђивања у ваздухопловству подразумева вршење провера (одита) и тестова мера обезбеђивања над свим субјектима који примењују мере обезбеђивања у ваздухопловству прописане Законом о ваздушном саобраћају, Националним програмом за обезбеђивање у ваздухопловству и подзаконским актима који се односе на обезбеђивање у ваздухопловству, као и над свим субјектима који врше обуку у области обезбеђивања у ваздухопловству.

Организациона јединица Директората за цивилно ваздухопловство Републике Србије је Одељење за обезбеђивање у ваздухопловству. Оно обавља следеће стручне послове:²⁷

- припрему предлога закона и подзаконских аката, Националног програма за обезбеђивање у ваздухопловству, Програма за контролу квалитета мера обезбеђивања у ваздухопловству, Програма обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству, Националног програма за олакшице у ваздушном саобраћају и стручних мишљења у вези са применом међународних прописа, стандарда и препоручене праксе и ратификованих међународних конвенција из области обезбеђивања у ваздухопловству и олакшица у ваздушном саобраћају,
- давање предлога за доношење подзаконских аката за спречавање радњи незаконитог ометања у ваздухопловству и
- издавање дозвола за обављање контроле приступа и прегледа обезбеђивања на аеродрому.

²⁷ Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. *Обезбеђивање*. Преузето 04.05.2023. <https://cad.gov.rs/strana/16231/Обезбеђивање>

2.1. Инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству за 2022. годину (субјекти и број инспекција)

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, поред осталог, врши инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству, а преглед инспекција за 2022. годину из Извештаја Директората биће приказан у наставку (Табела 2).

Табела 2. Инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству за 2022. год.

<i>Ред. бр.</i>	<i>Ваздухопловни субјект</i>	<i>Предмет инспекције</i>	<i>Број инспекција</i>
1.	Редовне инспекције*		48
1.1.	Belgrade Airport д.о.о. Београд	Захтеви при планирању аеродрома	1
1.2.		Контрола приступа	1
1.3.		Надгледање, патроле и остале врсте физичке контроле	1
1.4.		Преглед обезбеђивања лица која нису путници и ствари које она носе са собом	1
1.5.		Преглед возила	1
1.6.		Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага	1
1.7.		Заштита путника и ручног пртљага	1
1.8.		Потенцијално проблематични путници	1
1.9.		Залихе намењене потрошњи на аеродрому	1
1.10.		Електронске претње, обезбеђивање критичних објеката, инфраструктуре и ситема	1
1.11.		Преглед обезбеђивања предатог пртљага	1
1.12.		Заштита предатог пртљага	1
1.13.		Упаривање путника и пртљага	1
1.14.		Преглед обезбеђивања и контроле обезбеђивања робе и поште	1
1.15.		Заштита робе и поште	1
1.16.	„Аеродроми Србије“ д.о.о. Ниш /аеродром „Константин Велики“ Ниш	Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага	1
1.17.		Заштита путника и ручног пртљага	1
1.18.		Потенцијално проблематични путници	1
1.19.		Заштита предатог пртљага	1
1.20.		Контрола приступа	1
1.21.		Преглед возила	1
1.22.		Надгледање, патроле и остале врсте физичке контроле	1
1.23.		Преглед обезбеђивања предатог пртљага	1
1.24.		Упаривање путника и предатог пртљага	1
1.25.		Електронске претње, обезбеђивање критичних објеката, инфраструктуре и ситема	1
1.26.	„Аеродроми Србије“ - д.о.о. Ниш/аеродром“ Морава“Краљево	Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага	1
1.27.		Заштита путника и ручног пртљага	1
1.28.		Потенцијално проблематични путници	1
1.29.		Преглед обезбеђивања предатог пртљага	1
1.30.		Заштита предатог пртљага	1

1.31.		Контрола приступа	1
1.32.		Надгледање, патроле и остале врсте физичке контроле	1
1.33.	АК „Нови Сад“ аеродром „Ченеј“	Примена алтернативних мера обезбеђивања	1
1.34.	Wizz Air	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на аеродрому „Константин Велики“ у Нишу	1
1.35.		Заштита ваздухоплова на аеродрому „Константин Велики“ у Нишу	1
1.36.	Arkia	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1
1.37.		Заштита ваздухоплова на АНТ	1
1.38.	Air Cairo	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1
1.39.		Заштита ваздухоплова на АНТ	1
1.40.	Air Serbia	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1
1.41.		Заштита ваздухоплова на АНТ	1
1.42.	Tunis Air	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	0
1.43.		Заштита ваздухоплова на АНТ	0
1.44.	North Wind	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	0
1.45.		Заштита ваздухоплова на АНТ	0
1.46.	Turkish Airlines	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1
1.47.		Заштита ваздухоплова на АНТ	1
1.48.	Sky Up Airlines	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	0
1.49.		Заштита ваздухоплова на АНТ	0
1.50.	Swiss	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на аеродрому „Константин Велики“ у Нишу	0
1.51.		Заштита ваздухоплова на аеродрому „Константин Велики“ у Нишу	0
1.52.	Cargo Agent Navigator	Преглед обезбеђивања и контроле обезбеђивања робе и поште на АНТ	1
1.53.		Заштита робе и поште на АНТ	1
1.54.	Аеродром Кетеринг	Регулисани снабдевач залиха намењен потрошњи током лета	1
1.55.	SMATSA	Сајбер претње и обезбеђивање у управљању ваздушним саобраћајем	1
1.56.	Sky Partner	Упаривање путника и пртљага	1
2.	Контролне инспекције		24
2.1.	Wizz AIR	Заштита ваздухоплова	1
2.2.	Austrian Airlines	Контрола укрцавања путника за авиопревозиоца	1
2.3.	Belgrade Airport д.о.о. Београд	Контрола приступа	1
2.4.		Заштита путника и пртљага (догађај у вези мишљења путника)	1
2.5.		Анализа аларма	1
2.6.		СТИ библиотека слика	1
2.7.		Преглед возила	1
2.8.		Обука особља које обавља преглед обезбеђивања ваздухоплова	1
2.9.		Догађај у погледу неовлашћеног уласка у обезбеђено-рестриктивну	1

		зону аеродрома (транспортне траке)	
2.10.		Преглед путника и ручног пртљага	1
2.11.		Злоупотреба критичних делова ОРЗ и спречавање контаминације (Злоупотреба врата за хитну евакуацију)	1
2.12.		Граничне линије између јавне зоне и контролисане и обезбеђивано-рестриктивне зоне (градилиште)	1
2.13.		Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага и преглед лица која нису путници и ствари које носе (по исходу тестова од 24.11. на аеродрому „Никола Тесла“)	1
2.14.		Преглед обезбеђивања ручног пртљага (по исходу теста обављеног 02.12. на аеродрому „Никола Тесла“)	1
2.15.		Заштита путника и ручног пртљага (раздвајање путника)	1
2.16.		Заштита путника	1
2.17.	„Аеродроми Србије“- д.о.о. Ниш /аеродром „Константин Велики“ Ниш	Контрола обезбеђивања робних пошиљки (аеродром Константин Велики)	2
2.18.	<i>Arkia</i>	Преглед обезбеђивања ваздухоплова	1
2.19.	„Аеродроми Србије“- д.о.о. Ниш/аеродром“	Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага	1
2.20.	Морава“Краљево	Заштита путника и ручног пртљага	1
2.21.	<i>Air Serbia</i>	Упаривање путника и пртљага (контрола укрцавања)	1
2.22.		Преглед обезбеђивања путника	1
2.23.	<i>Sky Partner</i>	Упаривање путника и пртљага	1
3.		Ванредне инспекције	14
3.1.	Аеродроми Србије“- д.о.о. Ниш /аеродром „Константин Велики“ Ниш	Контроле обезбеђивања робних пошиљки	1
3.2.	<i>Austrian Airlines</i>	Контрола укрцавања путника (по догађају)	1
3.3.		Улазак непрегледаних трансферних путника у КДОРЗ	1
3.4.		Злоупотреба врата за хитну евакуацију-пријава догађаја	1
3.5.		Анализа аларма приликом прегледа предатог пртљага	1
3.6.	<i>Belgrade Airport</i> д.о.о. Београд	Убацивање слике забрањеног предмета (ТИР)	1
3.7.		Граничне линије између јавне зоне и контролисане, односно обезбеђивано-рестриктивне зоне (догађај неовлашћеног уласка у ОРЗ транспортне траке)	1
3.8.		Утврђивање одговарајућег броја квалификованог и стручно	1

		оспособљеног особља које поседује сертификат са одговарајућим овлашћењима	
3.9.		Догађај неовлашћеног уласка у ОРЗ градилиште	1
3.10.		Заштита путника и ручног пртљага (раздвајање путника)	1
3.11.		Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага и лица која нису путници (по исходу тестова обављених 24.11. на аеродрому „Никола Тесла“)	1
3.12.		Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага (по исходу теста обављеног 02.12. на аеродрому „Никола Тесла“)	1
3.13.	<i>Air Serbia</i>	Упаривање путника и пртљага (Догађај на лету ЈУ530/14 – пријава догађаја)	1
3.14.	<i>SMATSA</i>	Мере обезбеђивања у ваздухопловству које се односе на обезбеђивање у управљању ваздушним саобраћајем (<i>ATM Security</i>)	1
4.	Разно		
4.1.	Издавање прекршајног налога (мандатних казни)	Издато укупно 23 прекршајна налога, од тога 7 прекршајних налога за правно лице и 16 прекршајних налога физичким лицима 2. Припрема налога за покретање прекршајног поступка	23

Напомена: * У случају реализације 0, планирани инспекцијски надзор није реализован из разлога не обављања летова у 2022. год.

Извор: Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2022). *Извештај о раду за 2022. годину*. Стр. 31-34. Преузето 25.03.2023.

https://cad.gov.rs/upload/o_nama/2023/Izvestaj_o_radu/IZVESTAJ_o_radu_DCV_za_2022.pdf

Током 2022. године извршено је 48 редовних инспекција ваздухопловних субјеката, 24 контролних инспекција и 14 ванредних инспекција. При томе, издато је 48 налога за отклањање неусаглашености, 9 препорука за побољшање процедура рада и 23 мандатних казни.

V ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Безбедност у ваздушном саобраћају је императив домаћег и међународног законодавства. Централни орган који врши инспекцијски надзор је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. У ово мастер раду су приказани активности, остварени резултати, као и показатељи делотворности инспекцијског надзора овог органа.

Предмет мастер рада је унутрашње уређење и овлашћења Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије у вршењу инспекцијског надзора ваздухопловних субјеката. Циљ рада је ближе упознавање са функцијом, радом, организацијом и овлашћењима Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије у функцији обављања инспекцијског надзора ради неометаног и безбедног одвијања ваздушног саобраћаја. Овај мастер рад се бави и органима инспекцијског надзора у ваздухопловству у земљама у окружењу (Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Северна Македонија).

Историјат ваздухопловства у Републици Србији почиње још 1913. године у Првом Балканском рату што нашу земљу сврстава међу првих 15 ваздухопловстава у свету. Правни оквир у области цивилног ваздухопловства је успостављен проглашењем Уредбе из 1913. године у Краљевини Србији. После Другог светског рата, 1946. године оснива се Управа цивилног ваздушног саобраћаја, као први орган у овој области, који је функционисао у саставу Министарства саобраћаја.

Директорат цивилног ваздухопловства државне заједнице Србије и Црне Горе формирале су Владе ове две републике, који почиње са радом 1. јануара 2004. године. Након распада државне заједнице, међународни правни субјективитет преузима Република Србија, која преузима и вршење оснивачких права у Директорату на основу одлуке Владе.

Инспекцијски надзор је посебан управни поступак под ингеренцијом државне управе који је посебно уређен Законом о инспекцијском надзору. Савремени инспекцијски надзор има превасходно превентивно-контролну функцију уместо репресивне.

Инспекцијски надзор сврстава се у категорију послова државне управе и важећи Закон о државној управи предвиђа доношење посебног Закона о инспекцијском надзору (2018).

Постоје четири врсте инспекцијског надзора: редован, ванредни, контролни и допунски инспекцијски надзор. Овај мастер рад се детаљније бави редовним и ванредним инспекцијским надзором. Редован инспекцијски надзор се врши према плану, а ванредни

у хитним случајевима ради спречавања разних врста опасности. Права и обавезе надзираних субјеката су једнака у истим или сличним случајевима.

Хрватска агенција за цивилно зракопловство основана је Законом о изменама и допунама Закона о зрачном промету 2007. године, а почела је са радом 2009. године као самостално и непрофитно правно лице које за свој рад одговара Влади. Делатност Агенције обухвата послове везане за безбедност ваздушног саобраћаја и посебно сертификацију, надзор и инспекцију ваздушног саобраћаја. Орган управљања Агенцијом је Веће које на предлог Министра поморства, промета и инфраструктуре именује Влада.

Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине је основана 1997. године и налази се под ингеренцијом Министарства комуникација и транспорта БиХ. Правни оквир рада ове Дирекције је регулисан Законом о ваздухопловству БиХ (2018). Организационе јединице Дирекције су: Генерални директорат цивилног ваздухопловства, Сектор за ваздухопловну безбедност и безбедност летења и Сектор за ваздухопловну навигацију и аеродроме.

Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе основана је одлуком Владе 2009. године, а њен правни положај је регулисан Законом о ваздушном саобраћају Црне Горе (2020). Агенција независно правно лице које за свој рад одговара Влади. Органи Агенције су Савет Агенције и директор Агенције.

Ваздухопловна власт Републике Северне Македоније је основана 1995. године, а Законом о ваздухопловству (2020) основана је Агенција за цивилно ваздухопловство Републике Северне Македоније са организационом структуром за правовремено извођење безбедносних регулаторних функција. Агенција од 2010. године је независно регулаторно тело са јавним овлашћењима које директно договара за свој рад Скупштини Републике Македоније. Главни органи Агенције су Управни одбор и директор.

Упоредна анализа инспекцијског надзора код држава у окружењу показује да постоје одређене разлике, пре свега, у степену самосталности у раду ових органа тако да органи цивилног ваздухопловства у Хрватској и Босни и Херцеговини су под ингеренцијом ресорног министарства, док у Републици Црној Гори овај орган за свој рад одговара директно Влади, а у Републици Северној Македонији Скупштини, где је и степен самосталности у раду овог органа још и већи.

Инспекцијски надзор у ваздухопловству се врши над субјектима који обављају делатности, послове или пружају услуге у ваздухопловству. Активности органа инспекцијског надзора се огледају у обезбеђивању законитости и безбедности поступања надзираних субјеката.

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије основан је као јавна агенција 2010. године Законом о ваздушном саобраћају. Директорат обавља законом прописане послове државне управе. У свом раду се примарно ослања на два закона: Закон о ваздушном саобраћају и Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.

Главне надлежности Директората превасходно се односе на послове који доприносе континуираном јачању безбедности ваздушног саобраћаја у Републици Србији. Директорат врши инспекцијски надзор ваздухопловних субјеката.

Битно је истаћи да Директорат доноси првостепене управне акте када је овлашћен одредбама Закона о ваздушном саобраћају и другим прописима. Када говоримо о међународном положају Директората, треба нагласити да је он препознат као национално надзорно тело Републике Србије у ваздушном саобраћају према правној регулативи Европске уније и као такав издаје сертификате, дозволе и друге документе који су признати у међународним оквирима. Директорат активно учествује у изради прописа из области ваздушног саобраћаја који су садржани у Анексу Милтилатералног споразума о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА споразум - *European Common Aviation Area*).

У сегменту организације и унутрашњег уређења Директората, у овом мастер раду било је речи о органима руковођења, односно о делокругу рада Управног одбора и директора, као и стручним пословима из делокруга рада Директората који се обављају у оквиру шест сектора:

1. Сектор за саобраћајну делатност, пловидбеност и ваздухопловно особље,
2. Сектору за ваздушну пловидбу, аеродроме и обезбеђивање у ваздухопловству,
3. Сектор за прописе и међународну сарадњу,
4. Сектору за трагање и спасавање,
5. Сектор подршке и
6. Сектор за финансије.

У раду се говори и о финансирању Директората, где су наведени извори финансирања, законска регулатива која регулише ову област, као и детаљан списак свих накнада које ова агенција убире као сопствени приход. На крају треба истаћи да Директорат не користи буџетска средства, већ се финансира из сопствених извора, односно накнада.

Када је реч о спровођењу инспекцијског надзора, треба истаћи да Директорат обавља надзор над свим ваздухопловним субјектима у Републици Србији, а у раду је нарочито било речи о инспекцијском надзору у области аеродрома и области обезбеђивања за 2022.

годину. У раду је анализиран инспекцијски надзор у области аеродрома према предмету инспекције, врсти ваздухопловних субјеката који су контролисани и броју редовних и ванредних инспекција. У области обезбеђивања у ваздухопловству дат је приказ инспекцијског надзора према врсти инспекције, ваздухопловним субјектима, предмету и броју инспекција.

Током 2022. године Директорат је извршио 76 редовних и 9 ванредних инспекцијских надзора, односно укупно 85 инспекција у области аеродрома, као и 48 редовних инспекција ваздухопловних субјеката, 24 контролних инспекција и 14 ванредних инспекција у области обезбеђивања у ваздухопловству. При томе, издато је 48 налога за отклањање неусаглашености, 9 препорука за побољшање процедура рада и 23 мандатних казни.

Истраживачки део овог мастер рада бави се питањем унутрашње организације и надлежности Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије. У истраживању је обухваћен период рада Директората од 2010. године, када постаје јавна агенција, до 2022. године. Коришћени су подаци са сајта Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије, као и законски и подзаконски акти и стручна литература.

У складу са предметом и циљем мастер рада, у раду су постављене и испитане основне хипотезе.

Према првој хипотези: Историјске околности, укључујући политичке, економске и социо-културне промене у Републици Србији, директно су утицале на облик и обим инспекцијског надзора у ваздушном саобраћају.

Како је ваздухопловство у Републици Србији почело да се развија још почетком XX века и како је Република Србија била међу првих 15 земаља у свету које су имале своје ваздухопловство, паралелно са развојем ваздухопловства развијао се и инспекцијски надзор у ваздушном саобраћају. Претеча савремених инспекцијских органа у ваздушном саобраћају датира још из 1946. године када је основана Управа цивилног ваздушног саобраћаја. Данас је Директорат цивилног ваздухопловства орган који обавља послове инспекцијског надзора ваздухопловних субјеката који су му Законом поверени. Дакле, **прва хипотеза је прихваћена.**

Друга хипотеза гласи: Ефикасност и стандарди управљања ваздушним саобраћајем у Републици Србији директно су повезани са прописима и оперативним мерама које примењује Директорат цивилног ваздухопловства.

Како је Законом о ваздушном саобраћају Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије централни инспекцијски орган, резултати његових инспекцијских

активности директно утичу на побољшање ефикасности и стриктног спровођења стандарда у ваздушном саобраћају. Организациона структура Директората, која је објашњена у мастер раду, у потпуности задовољава потребе савременог инспекцијског надзора у области ваздушног саобраћаја у Републици Србији. **Друга хипотеза је потврђена** анализом извршеног инспекцијског надзора у области аеродрома и обезбеђивања у ваздухопловству у Републици Србији у 2022. години.

На основу треће хипотезе: Спровођење инспекцијског надзора ваздухопловних субјеката у Републици Србији се не спроводи у потпуности у складу са међународним стандардима и препорукама.

Трећа хипотеза је одбијена, јер је обављање делатности ваздухопловних субјеката у Републици Србији, осим домаћим законодавством, директно регулисан међународним прописима, конвенцијама и стандардима које је Република Србија прихватила и дужна је да их поштује, као што су Чикашка конвенција, Европска Уредба о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома, Анекс Мултилатералног споразума о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (*European Common Aviation Area* - ЕСАА споразум) и сл. Такође, у складу са Радним аранжманима између националних инспекцијских органа држава и Агенције ЕУ за безбедност у ваздухопловству (*European Union Aviation Safety Agency – EASA*), национални инспекцијски органи врше SAFA инспекцију (*Safety Assesment of Foreign Aircraft*).

VI ПОПИС КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ

1. Арсић Богдановић, И. (2021). Усклађивање законодавног система Републике Србије са правом Европске уније у области цивилног ваздухопловства. *Европско законодавство*. 75(20). 21-42.
2. Бабић, О., Нетјасов, Ф. (2020). *Контрола летења*. Београд: Саобраћајни факултет.
3. Блажић, Ђ. (2000). *Инспекције*. Подгорица: Удружење правника Црне Горе.
4. Васиљевић, Д. (2012). Управна инспекција – организација, послови и поступак рада. *Безбедност*. 3(LIV). 110-120.
5. Влатковић, М. (1994). *Остваривање управног надзора*. Београд: Савремена пракса.
6. Димитријевић, П. (2008). *Управно право – општи део* (књига друга). Ниш: Центар за публикације Правног факултета у Нишу.
7. Димитријевић, П. (2019). *Управно право: општи део*. Ниш: Медивест.
8. Димитријевић, П., Вучетић, Д. (2021). *Менаџмент јавне управе*. Београд: Досије студио.
9. Ђукић, Ђ. (2021). Контрола ваздушног простора Републике Србије као безбедносни изазов, ризик и претња по националну безбедност. *Војно дело*. 4/2021. 21-41.
10. Јеринић, Ј., Вучетић, Д., Станковић, М. (2020). *Приручник за спровођење принципа доброг управљања на локалном нивоу*. Београд: Стална конференција градова и општина – Савез градова и општина Србије.
11. Крунић, Ч. (2010). *Цивилно ваздухопловство Краљевине Југославије*. Београд: аутор.
12. Лилић, С., Димитријевић, П., Марковић, М. И. (2007). *Управно право*. Београд: Савремена администрација.
13. Лончар, З. (2016). Посебни управни поступци. *Зборник радова Правног факултета Универзитета у Новом Саду*. 4(50). 1231-1249.
14. Марковић, Н. (2014). Управно поступање Министарства унутрашњих послова у области држављанства. *Безбедност*. 1(LIV). 158–174.
15. Милков, Д. (2017). *Управно право: Управна делатност* (књ. 2). Нови Сад: Правни факултет, Центар за издавачку делатност.
16. Митровић, Д. М. (2017). *Увод у право*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду.
17. Перишић, С. (2010). *Организација и принципи инспекцијског надзора*. Дисертација. Ниш: Универзитет у Нишу, Правни факултет.
18. Петровић, Г. (2017). Правно уређење ваздушног саобраћаја у Републици Србији. Преузето 25.03.2023.
https://www.researchgate.net/publication/348606692_PRAVNO_UREDENJE_VAZDUSNOG_SAOBRACAJA_U_REPUBLICI_SRBII
19. Станковић, В., Петрошевић, В. (2012). Контрола и заштита ваздушног простора Републике Србије. *Војнотехнички гласник*. 4(LX). 211-229.
20. Стефановић, М., Миловановић, Д., Стефановић, Ј., Драгошан, И. (2015). *Водич за примену закона о инспекцијском надзору*. Београд: Министарство државне управе и локалне самоуправе, US AID.
21. Томић, З. (2021). *Опште управно право: организационо, материјално, процесно*. Београд: Центар за издаваштво и информисање Правног факултета.
22. Тошић, Б., Мирковић, Б. (2011). *Ваздухопловна пристаништа*. Београд: Саобраћајни факултет.

Правни извори:

1. European Common Aviation Area (ECAА). Преузето 25.03.2023. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/european-common-aviation-area-ecaa.html>
2. ICAO. (2006). Annex 6: Operation of Aircraft, Међународна организација цивилног ваздухопловства. Преузето 27.08.2023. https://applications.icao.int/postalhistory/annex_6_operation_of_aircraft.htm
3. ICAO. (2013). Safety Management Manual (SMM). Међународна организација цивилног ваздухопловства. Преузето 27.08.2023. https://www.icao.int/SAM/Documents/2017-SSP-GUY/Doc_9859_SMMT_hird_edition_en.pdf
4. Statut Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo. Преузето 08.08.2023. http://www.ccaa.hr/file/Statut_hrvatske_agencije_za_civilno_zrakoplovstvo.pdf
5. Закон о измјенама и допунама Закона о зрачном промету. NN 46/2007 (7.5.2007.)
6. Закон за ваздухопловство. *Службен весник на Република Северна Македонија*. Бр. 48 од 20.2.2020. год.
7. Закон о ваздухопловству БиХ. *Службени гласник БиХ*. Број: 39/09 и 25/18
8. Закон о ваздушном саобраћају. *Службени гласник РС*. Број 73/10
9. Закон о ваздушном саобраћају. *Службени лист ЦГ*. Бр. 30/2012, 30/2017 и 82/2020.
10. Закон о државној управи. *Службени гласник Републике Србије*. Број 77/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/2018 - др. закон
11. Закон о државној управи. *Службени гласник РС*. Број 77/05
12. Закон о инспекцијском надзору. *Сл. лист РЦГ*. Бр. 39 од 30. јуна 2003, *Сл. лист Црне Горе*. Бр. 76 од 18. новембра 2009, 57/11, 18/14, 11/15
13. Закон о инспекцијском надзору. *Службени гласник РС*. Бр. 36 од 21. априла 2015, 44 од 8. јуна 2018 - др. закон, 95 од 8. децембра 2018.
14. Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају. *Службени гласник РС*. Број 87/11
15. Закон о општем управном поступку. *Службени гласник РС*. Бр. 18 од 1. марта 2016, 95 од 8. децембра 2018 – Аутентично тумачење, 2 од 13. јануара 2023 – УС
16. Закон о управљању аеродромима. *Службени гласник РС*. Број 104/16
17. Законом о инспекцијском надзору. *Службени гласник РС*. Бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18.
18. Одлука о оснивању Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе. *Службени гласник РС*. Број 102/2003
19. Одлука о ратификацији Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству и протокола о изменама и допунама Конвенције. *Сл. лист ФНРЈ*. Међународни уговори и други споразуми. Бр. 3/54
20. Правилник за внатрешна организација на Агенцијата за цивилно ваздухопловство. Бр. 02-982/2 од 22.10.2020. год. Преузето 20.08.2023. https://drive.google.com/file/Правилник_за_внатрешна_организација_на_АЦВ.pdf
21. Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома. *Сл. гласник РС*. Бр. 2 од 18. јануара 2011.
22. Правилник о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству. *Службени гласник РС*. Број 140/22
23. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја. *Службени гласник РС*. Број 112/22
24. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома. *Службени гласник РС*. Број 46/22

25. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома. *Службени гласник РС*. Број 78/22
26. Правилник о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине. Број: 01-02-3-3462-9/09 од 26.11.2009. године.
27. Правилник о надзору у цивилном ваздухопловству. Преузето 04.05.2023.
http://www.bhdca.gov.ba/website/dokumenti/OPP/GEN/OPP_Pravilnik_o_nadzoru.pdf

Електронски извори:

1. Air Serbia. Преузето 21.08.2023.
https://www.airserbia.com/footer_menu/kompanija/o-nama/nasa-prica
2. European Union Aviation Safety Agency - EASA. (2020). *Easy Access Rules for Air Operations*. Преузето 27.08.2023. <https://www.easa.europa.eu/en/document-library/easy-access-rules/easy-access-rules-air-operations-regulation-eu-no-9652012>
3. Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo. Преузето 07.08.2023.
<https://www.ccaa.hr>
4. Hrvatska agencije za civilno zrakoplovstvo. *Organizacijska struktura*. Преузето 07.08.2023. <https://www.ccaa.hr/organizacijska-struktura-95382>
5. OECD/SIGMA. (2017). *Принципи јавне управе*. Преузето 07.08.2023.
https://www.sigmaxweb.org/publications/Principles_of_Public_Administration_2017_edition_SER.pdf
6. Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе. Преузето 07.08.2023.
<https://caa.me>
7. Агенција за цивилно ваздухопловство. Република Северна Македонија. Преузето 04.08.2023. www.caa.gov.mk
8. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2017). *Информатор о раду*. Преузето 25.03.2023. https://cad.gov.rs/upload/Informator_o_radu.pdf
9. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2021). *Годишњи извештај о раду и показатељ делотворности инспекцијског надзора за 2021. годину*. Преузето 25.03.2023.
https://cad.gov.rs/2021_Годишњи_извештај_о_раду_и_показатељи_делотворности_инспекцијског_надзора.pdf
10. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. (2022). *Извештај о раду за 2022. годину*. Преузето 25.03.2023.
https://cad.gov.rs/upload/o_nama/2023/Izvestaj_o_radu/IZVESTAJ_o_radu_DCV_za_2022.pdf
11. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. *Надлежности*. Преузето 04.05.2023. <https://cad.gov.rs/strana/19791/Надлежности>
12. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије. *Обезбеђивање*. Преузето 04.05.2023. <https://cad.gov.rs/strana/16231/Обезбеђивање>
13. Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине. Преузето 04.08.2023. <http://www.bhdca.gov.ba>
14. Мрежа инспектора Србије. *Врсте инспекцијског надзора*. Преузето 18.08.2023.
<https://mrezainspektoratsrbije.rs/wp-content/uploads/2019/10/Vrste-inspekcijskog-nadzora.pdf>
15. Правни портал. *Права и обавезе надзираних субјеката у поступку инспекцијског надзора*. Преузето 18.08.2023. <https://www.pravniportal.com/prava-i-obaveze-nadziranih-subjekata-u-postupku-inspekcijskog-nadzora/>

16. Удружење пензионисаних војних летача и падобранаца Србије. Преузето
18.08.2023. <https://udruzenjepvlps.org/nastanak-i-razvoj-vazduhoplovstva/>

Сажетак

Циљ истраживања мастер рада је ближе упознавање са начином вршења инспекцијског надзора у ваздухопловној делатности у Републици Србији кроз приказ организационе структуре и овлашћења Директората цивилног ваздухопловства, као централног органа инспекцијског надзора, у функцији неометаног и безбедног одвијања ваздушног саобраћаја. Још један од циљева овог мастер рада је упоредна анализа инспекцијских органа у области ваздухопловства у земљама у окружењу. Тако се кроз сагледавање ова два циља јасно могу приметити сличности и разлике у организационој структури и самосталности у раду ових органа у Србији, Хрватској, Босни и Херцеговини, Црној Гори и Северној Македонији.

Истраживање обухвата период рада Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије у периоду од 2010. године, када постаје јавна агенција, па до 2022. године. Коришћени су подаци са сајта Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и осталих инспекцијских органа горе наведених земаља, као и законски и подзаконски акти и стручна литература.

Методологија која је коришћена у мастер раду подразумева квалитативни приступ проблему истраживања. На основу теме мастер рада, аутор је применио методу компилације за сакупљање и обраду актуелне научне литературе домаћих и страних аутора која је релевантна за област којом се овај рад бави. Примењен је историјски метод за хронолошки приказ ваздухопловства и инспекцијског надзора ваздухопловних субјеката у Републици Србији. Такође, у складу са предметом и циљем мастер рада, примењен је и нормативно-правни метод помоћу којег су анализиране законске одредбе које се тичу Директората цивилног ваздухопловства и вршења инспекцијског надзора.

Применом статистичког метода извршена је обрада прикупљених података о томе над којим субјектима у ваздухопловству је извршен инспекцијски надзор, у ком времену и о којој врсти инспекцијског надзора се ради, како би се стекла јаснија слика о значају инспекцијског надзора за безбедност ваздушног саобраћаја у Републици Србији. Компаративни метод је примењен за поређење правног оквира инспекцијског надзора у Републици Србији и земљама у окружењу. Приликом израде студијског истраживачког рада коришћене су опште методе правних наука, као и метода студије случаја.

Мастер рад се бави правним оквиром инспекцијског надзора над ваздухопловним субјектима у Републици Србији и резултатима спровођења инспекцијског надзора у области аеродрома и обезбеђивања у ваздухопловству за 2022. годину. Ефикасност

Директората може се видети у великом броју извршених редовних, ванредних и контролних инспекција у области аеродрома и обезбеђивања у ваздухопловству 2022. године и предузетих мера у циљу отклањања недостатака у раду.

Основни закључак који произилази из овог рада је да правна регулатива домаћег законодавства мора бити у потпуности усаглашена са међународном регулативом у области инспекцијског надзора у овој делатности.

На основу историјског приказа настанка и развоја ваздухопловства и инспекцијских органа на овим просторима, а имајући у виду да су све наведене земље биле у саставу заједничке државе, може се закључити да је то један од битних разлога за постојање великих сличности у организационој структури, систему рада и начину управљања овим органима.

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, чији је оснивач Влада Републике Србије, је јавна агенција која је надлежна за безбедност у цивилном ваздухопловству и која обавља законом прописане послове државне управе. Директорат врши надзор над пружаоцима услуга у ваздушном саобраћају, авио-компанијама, власницима или корисницима ваздухоплова, различитим оператерима аеродрома, летилиштима или теренима, инвеститорима на аеродромима, свим ваздухопловно-техничким организацијама, ваздухопловним особљем, као и центрима за обуку ваздухопловног особља итд. Органи који обављају инспекцијски надзор уопште, а нарочито у области ваздушног саобраћаја, морају имати висок степен самосталности у раду и бити лишени било каквих утицаја (политичких, економских и др.) из разлога што рад ових органа директно утиче на безбедност као сегмент коме се у савременом ваздухопловству придаје највећи значај.

Кључне речи: државна управа, инспекцијски надзор, Закон о ваздушном саобраћају, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, аеродромска делатност, обезбеђивање у ваздухопловству.

INSPECTION SUPERVISION OVER AVIATION ENTITIES IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The goal of the research of the master's thesis is to get to know the way of inspection supervision in the aviation industry in the Republic of Serbia through the presentation of the organizational structure and authorizations of the Directorate of Civil Aviation, as the central body of inspection supervision, in the function of smooth and safe development of air traffic. Another goal of this master's thesis is a comparative analysis of inspection authorities in the field of aviation in neighboring countries. Thus, by looking at these two goals, similarities and differences in the organizational structure and independence in the work of these bodies in Serbia, Croatia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and North Macedonia can be clearly observed.

The research covers the period of work of the Directorate of Civil Aviation of the Republic of Serbia in the period from 2010, when it became a public agency, until 2022. Data from the website of the Directorate of Civil Aviation of the Republic of Serbia and other inspection bodies of the above-mentioned countries, as well as legal and by-laws and professional literature, were used.

The methodology used in the master thesis implies a qualitative approach to the research problem. Based on the topic of the master's thesis, the author applied the compilation method to collect and process the current scientific literature of domestic and foreign authors that is relevant to the field this thesis deals with. The historical method was applied for the chronological presentation of aviation and inspection supervision of aviation entities in the Republic of Serbia. Also, in accordance with the subject and objective of the master's thesis, the normative-legal method was applied, which was used to analyze the legal provisions concerning the Directorate of Civil Aviation and the performance of inspection supervision.

The statistical method was used to process the collected data on which entities in aviation were inspected, at what time and what type of inspection, in order to get a clearer picture of the importance of inspection for the safety of air traffic in the Republic of Serbia. The comparative method was applied to compare the legal framework of inspection supervision in the Republic of Serbia and neighboring countries. During the preparation of the study research work, general methods of legal sciences were used, as well as the case study method.

The master's thesis deals with the legal framework of inspection supervision over aviation entities in the Republic of Serbia and the results of the implementation of inspection supervision in the area of airports and security in aviation for 2022. The effectiveness of the Directorate can be seen in the large number of performed regular, extraordinary and control inspections in the field of airports and aviation security in 2022 and the measures taken to eliminate operational deficiencies.

The main conclusion that emerges from this paper is that the legal regulations of the domestic legislation must be fully harmonized with the international regulations in the field of inspection supervision in this activity.

Based on the historical account of the origin and development of aviation and inspection bodies in these areas, and bearing in mind that all the mentioned countries were part of the joint state, it can be concluded that this is one of the important reasons for the existence of great similarities in the organizational structure, work system and the way these bodies are managed.

The Directorate of Civil Aviation of the Republic of Serbia, founded by the Government of the Republic of Serbia, is a public agency that is responsible for civil aviation safety and that performs the tasks of state administration prescribed by law. The Directorate supervises air transport service providers, airlines, aircraft owners or users, various airport operators, aerodromes or grounds, airport investors, all aviation technical organizations, aviation personnel, as well as aviation personnel training centers, etc. Authorities that perform inspection supervision in general, and especially in the field of air traffic, must have a high degree of independence in their work and be free from any influence (political, economic, etc.) for the reason that the work of these authorities directly affects safety as a segment in which attaches the greatest importance to modern aviation.

Keywords: state administration, inspection supervision, Air Traffic Act, Directorate of Civil Aviation of the Republic of Serbia, airport activity, security in aviation.

Биографија

Дејан Радукић је рођен 19.12.1974. године у Нишу. Основну школу и гимназију „Стеван Сремац“ је завршио у Нишу. Звање правника је стекао на Правном факултету Универзитета у Нишу, а звање дипломираног правника на Факултету за правне и пословне студије „др Лазар Вркатић“ Нови Сад. Мастер студије из уже Јавно-правне научне области уписао је на Правном факултету Универзитета у Нишу шк. 2022/23. године.

Запослен је у привредном друштву Аеродроми Србије д.о.о. Ниш од 1999. године и тренутно ради у правној служби на пословима сарадника за кадровске послове.

Говори енглески језик.